

**Nota Ondergrondse Cultuurhistorie 2013-2017**  
**gemeente West Maas en Waal**



Gemeente  
West  
Maas en  
Waal

**Status: onherroepelijk**

**Maart 2014**

## Inhoud

1. Inleiding .....	3
3. Taken en bevoegdheden Rijk, provincie en gemeenten .....	6
4. Archeologie en ruimtelijke ordening .....	8
5. Gemeente West Maas en Waal als bevoegd gezag .....	12
6. Organisatie .....	19
7. Financiën .....	21
8. Overige beleidsonderwerpen .....	24
9. Actiepunten.....	25
10. Bronnen .....	26
Bijlage 1 Voorbeeldplanregels.....	30
Bijlage 2 Voorstel aanpassing Erfgoedverordening .....	43
Bijlage 3 Richtlijnen voor archeologiesparend bouwen.....	46
Bijlage 4 Overzicht vrijstellingsgrenzen provincie Gelderland.....	48

# 1. Inleiding

## 1.1. Aanleiding

Met dit archeologiebeleid voldoet de gemeente aan de archeologische voorschriften uit de Monumentenwet 1988 en enkele andere wetten die de omgang met het bodemarchief in Nederland vastleggen. Deze voorschriften zijn vanaf september 2007 in de Monumentenwet 1988 opgenomen door de inwerkingtreding van de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz).

Deze nota dient *niet* gelezen te worden als een stappenplan dat de gemeente West Maas en Waal gaat implementeren, maar geeft *inzicht* in wat er allemaal kan spelen voor de gemeente als verantwoordelijke lokale overheid voor haar bodemarchief. Aan het eind van de nota is aangegeven wat de concrete beslissingen zijn die uit deze nota voortvloeien en waarmee de gemeente West Maas en Waal haar beleid dus vaststelt.

## 1.2. Uitgangspunten

Het gemeentelijk archeologiebeleid dient te voldoen aan de uitgangspunten uit de Monumentenwet 1988. Voor het gemeentelijk archeologiebeleid van de gemeente West Maas en Waal gelden daarom de volgende uitgangspunten:

- archeologische resten zoveel mogelijk in de bodem bewaren en alleen opgraven als behoud in de bodem (in situ) onmogelijk is;
- de relatie tussen archeologie en ruimtelijke ordening versterken zodat behoud van het bodemarchief een plaats krijgt in het planologische besluitvormingsproces;
- bodemverstoorders betalen archeologisch vooronderzoek en mogelijke opgravingen en zijn hiervoor operationeel verantwoordelijk.

## 1.3. Leeswijzer

Archeologiebeleid van een gemeente omvat verschillende componenten. Alvorens in te gaan op de verschillende onderdelen van het gemeentelijk archeologiebeleid wordt in paragraaf 2 eerst een duiding gegeven van het wettelijke kader op basis waarvan de gemeente West Maas en Waal haar archeologiebeleid opstelt. In de daarna volgende paragraaf staan de verschillende bevoegdheden van het Rijk, provincie en gemeenten beschreven (paragraaf 3). Het eerste deel van het archeologiebeleid betreft de inbedding in de ruimtelijke ordening (paragraaf 4). De gemeente West Maas en Waal is daarnaast bevoegd gezag en stelt bijvoorbeeld de eisen vast waaraan onderzoek moet voldoen en beoordeelt het uitgevoerde onderzoek (paragraaf 5). Bij dit archeologiebeleid is het ook goed om stil te staan bij de organisatorische aspecten (paragraaf 6). De financiële aspecten van archeologiebeleid komen aan de orde in paragraaf 7. De concrete beslispunten die uit deze nota voortvloeien zijn te lezen aan het eind van de nota in paragraaf 8.

In bijlage 1 zijn voorbeeldplanregels voor de gemeente West Maas en Waal verwoord. De voorgestelde aanpassing van de huidige erfgoedverordening 2013 is opgenomen in bijlage 2. In bijlage 3 is een eerste aanzet gegeven voor een normenkader voor archeologiesparend bouwen. In bijlage 4 is een overzicht opgenomen van de vrijstellingsgrenzen die andere gemeenten in de provincie Gelderland hanteren.

## 2. Wettelijk kader

*Het archeologiebeleid dat op gemeentelijk niveau dient te worden uitgevoerd, wordt gestuurd door het beleid en de wet- en regelgeving op hoger niveau. Voor het gemeentelijk archeologiebeleid is met name de Wamz van belang. Deze wet regelt de zorg voor ons bodemarchief en is de vertaling van het Verdrag van Malta, dat Nederland in 1992 ondertekende. Deze wet is inmiddels opgenomen in de Monumentenwet 1988 en enkele ruimtelijke ordeningswetten waaronder de Wro.*

### 2.1. Verdrag van Malta

Het Europese verdrag betreffende de bescherming van het archeologische erfgoed is in 1992 in Valletta (Malta) ondertekend door de ministers van Cultuur van de landen aangesloten bij de Raad van Europa. Dit verdrag wordt ook wel het Verdrag van Malta genoemd. Het Verdrag van Malta heeft als doel archeologische resten in Europa te beschermen als onvervangbaar onderdeel van het culturele erfgoed (artikel 1). Het accent ligt op het streven naar het behoud en beheer van archeologische resten in de bodem en op het zoveel mogelijk beperken van (de noodzaak van) archeologische opgravingen (artikel 2). Het verdrag bepaalt dat archeologie voortaan expliciet bij de besluitvorming over ruimtelijke ingrepen moet worden meegewogen. Waar mogelijk dienen de archeologische resten te worden ontzien (behoud in situ). Wanneer bescherming en inpassing van archeologisch waardevolle terreinen niet mogelijk blijkt, zal de historische informatie door middel van archeologisch onderzoek moeten worden veiliggesteld (behoud ex situ). Om deze doelstelling te bereiken, moet het archeologische belang volledig erkend worden in planologische besluitvormingsprocessen (artikel 5).

De veroorzaker van de bodemverstoring is verantwoordelijk voor het vroegtijdig (laten) uitvoeren van archeologisch onderzoek en de financiering daarvan (het 'veroorzaker-betaalt-principe'; artikel 6). Onderzoek moet worden uitgevoerd door deskundigen en worden afgesloten met een schriftelijke wetenschappelijke verslaglegging (artikel 7). Een informatieplicht is vastgelegd in de vorm van verplichte uitwisseling van informatie en het actueel houden van een databank met archeologische gegevens (artikelen 7 en 8). Het verdrag verplicht ook voorlichting aan het publiek en publiekgerichte ontsluiting van archeologische resten om bij het publiek meer begrip te ontwikkelen voor het belang van het archeologische erfgoed (artikel 9).

In de hoofdstad **Valletta** (Malta) werd in 1992 door landen aangesloten bij de Raad van Europa, de Conventie ter bescherming van het Europese archeologische erfgoed ondertekend.

Bron foto: Wikipedia



## 2.2. Wet op de archeologische monumentenzorg

Sinds september 2007 is de Wamz van kracht, waarin concreet invulling is gegeven aan het Verdrag van Malta. Het betreft onder meer een herziening van de Monumentenwet 1988 en sluit daarom zoveel mogelijk aan op bestaande wet- en regelgeving.

Doelstelling van de Wamz is archeologische resten waar nodig te beschermen, zonder meer maatschappelijke lasten in het leven te roepen dan strikt noodzakelijk is. Vergeleken met de doelstelling van het Verdrag van Malta kent de Monumentenwet dus een nuancering. De wetgever heeft namelijk aangegeven dat de bescherming van archeologie proportioneel dient te zijn. Dit geeft ruimte voor een belangenafweging.

De uitgangspunten van de herziene monumentenwetgeving sluiten veelal aan bij het Verdrag van Malta. Zo wordt veel waarde gehecht aan behoud en beheer in de bodem en verbetering van de informatievoorziening over het cultureel erfgoed. Ook het 'veroorzaker-betaalt-principe' is integraal overgenomen. Meest relevant voor de gemeente is de verankering van de archeologie in de bestemmingsplannen en het feit dat het bevoegd gezag ten aanzien van de omgang met het bodemarchief in de meeste gevallen bij de gemeentelijke overheden is komen te liggen.



Brochure van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten ter introductie van de in 2007 tot stand gekomen **Wet op de Archeologische Monumentenzorg**

Bron foto: RCE

In de wet is vastgelegd dat gemeenten bij (op)nieuw vast te stellen bestemmingsplannen en beheersverordeningen rekening dienen te houden met niet alleen de bekende maar ook met de te verwachten archeologische resten. De Archeologische Monumentenkaart (AMK; Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2010), de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW; Deeben, 2008) en de Atlas Gelderland, kunnen daarbij als toetsingskader dienen. Nadeel van deze kaarten is dat de kaartschaal voor gemeentelijk niveau te grof is om mee te werken. Een gedetailleerde archeologische waarden- en verwachtingenkaart is daarom onmisbaar. Omdat deze kaart niet in het ruimtelijke orderingsproces valt te gebruiken, is er ook een archeologische beleidskaart opgesteld. Op deze kaart is gemakkelijk te zien waar een archeologische onderzoeksplicht geldt en waar niet.

### 3. Taken en bevoegdheden Rijk, provincie en gemeenten

*De invoering van het Verdrag van Malta in de Nederlandse wetgeving heeft plaatsgevonden door het opstellen van de Wamz. Met deze wet is de Monumentenwet 1988 aangepast, evenals de Ontgrondingenwet, de Woningwet, de Wet Milieubeheer en het Besluit ruimtelijke ordening. Er is voor gekozen om zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande regelgeving, om extra wet- en regelgeving te vermijden en om de integratie te bevorderen. In onderstaande paragrafen worden de taken en bevoegdheden die voortvloeien uit de Monumentenwet 1988 voor Rijk, provincie en gemeente kort toegelicht.*

#### 3.1. Taken en bevoegdheden Rijk

Het archeologisch rijksbeleid wordt in naam van de minister van OCW uitgevoerd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Daar waar monumentale, archeologische of cultuurlandschappelijke waarden van nationaal of internationaal belang in het geding zijn, neemt de Rijksdienst het initiatief inzake behoud, bescherming, onderhoud en onderzoek.

Het Rijk heeft samengevat de volgende bevoegdheden en taken:

- het Rijk kan gebieden aanwijzen tot beschermd (archeologisch) rijksmonument (Monumentenwet 1988, artikel 3, lid 1);
- het Rijk verleent een monumentenvergunning voor wijziging, afbraak of verwijdering (Monumentenwet 1988 artikel 11 e.v.) van een archeologisch rijksmonument;
- het Rijk verstrekt – na toetsing – de vergunningen aan opgravende instanties (artikel 45-48);
- het Rijk zorgt ervoor dat het archeologische belang wordt betrokken in rijksprojecten (Rijk als initiatiefnemer); grondslag hiervoor staat vermeld in visie en taken van de RCE;
- het Rijk heeft een wettelijke adviesrol bij projecten waarvoor een m.e.r. wordt opgesteld. De provincie zal, als zij bevoegd gezag is in de m.e.r.-procedure, in principe de adviezen van de m.e.r.-commissie overnemen; grondslag hiervoor vermeld in Wet Milieubeheer, artikelen 7.1-7.43;
- het Rijk kan bepaald onderzoek aan een universiteit toewijzen in het kader van ondersteuning van wetenschappelijk onderwijs (Monumentenwet 1988, artikel 49);
- het Rijk dient een centraal archeologisch informatiesysteem (Archis) in stand te houden (Monumentenwet 1988, artikel 55);
- de minister (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) kan werk stilleggen (Monumentenwet 1988, artikel 56) en betreding van terreinen opleggen (Monumentenwet 1988, artikel 57).

#### 3.2. Taken en bevoegdheden Provincie

De provincie is bevoegd gezag bij de meeste ontgrondingen en moet als gevolg van de Ontgrondingenwet het archeologische belang toetsen en meewegen bij deze projecten. De provincie kan vanuit deze bevoegdheid verplichten tot archeologisch onderzoek (art. 3.3. ontgrondingenwet).

Bovendien heeft de provincie op grond van de Monumentenwet 1988 de bevoegdheid om archeologische attentiegebieden aan te wijzen. Attentiegebieden zijn gebieden die archeologisch waardevol zijn, of naar verwachting archeologisch waardevol zijn, maar die binnen bestaande bestemmingsplannen onvoldoende worden beschermd. Indien een bepaald gebied door de provincie wordt aangewezen als attentiegebied, moet de gemeenteraad – binnen een door Provinciale Staten te stellen termijn – voor dit gebied een nieuw bestemmingsplan vaststellen (artikel 44). De provincie Gelderland, evenals alle overige provincies, maken geen gebruik van deze bevoegdheid. De

bevoegdheid wordt door de provincies meer gezien als een ‘stok achter de deur’, dan een daadwerkelijk uit te oefenen bevoegdheid.

De provincie is verantwoordelijk voor de instandhouding van een depot en kan eisen stellen aan een verantwoorde en toegankelijke opslag. Op verzoek van een gemeente kan de provincie ook een gemeentelijk depot aanwijzen (artikel 51).

### 3.3. Taken en bevoegdheden gemeenten

Met de invoering van de Wamz is sprake van een verdere decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden. Gemeenten krijgen een kerntaak in de uitvoering van de archeologische monumentenzorg, zodat ze bij de ruimtelijke besluitvorming het archeologische belang zullen moeten afwegen samen met andere maatschappelijke belangen.

De artikelen 38 tot en met 43 van de Monumentenwet 1988 geven de belangrijkste verplichtingen weer die de gemeente heeft en de instrumenten die de gemeente hiervoor ten dienste staan<sup>1</sup>.



Nieuwbouw locatie Leeuwse veld

**Archeologisch (voor-)onderzoek** maakt deel uit van het ruimtelijke ordeningsproces in West Maas en Waal.

Bron foto boven: Eveline van Elk  
Bron foto rechts: Van Wanroij



<sup>1</sup> De Monumentenwet 1988 kan worden geraadpleegd via <http://wetten.overheid.nl>.

## 4. Archeologie en ruimtelijke ordening

*Met het bodemarchief kan in iedere fase van planvorming rekening worden gehouden. Op structuurvisieniveau is dat in de rol van mede-ordenend principe, op bestemmingsplanniveau als mede-afwegingskader en op vergunningsniveau als toetsingskader. Hoe concreter een plan, hoe gedetailleerder de kennis over het archeologische bodemarchief moet zijn. In deze paragraaf wordt aangegeven welke werkwijzen gemeenten hanteren in de verschillende fasen van planvorming.*

### 4.1. Structuurvisieniveau

Archeologische waarden op een bepaalde plek hebben een bijzonder (lokaal) verhaal te vertellen. Zij maken deel uit van haar lokale identiteit (genius loci). Voor velen wordt de kwaliteit van de leefomgeving deels bepaald door de herkenbaarheid van deze lokale identiteit. In deze fase wordt de archeologie gebruikt worden voor de visie op de inrichting van een gebied voor een langere periode. Aansluitend op het Verdrag van Malta, de nu door het rijk in gang gezette Modernisering van de Monumentenzorg (MoMo) en het provinciaal beleid wordt de archeologie (als onderdeel van de genius loci) als een ruimtelijke kwaliteit aangemerkt en daarmee mede-ordenend. Behoud van archeologische waarden in de bodem is daarbij het uitgangspunt.

Daarnaast is het van belang om in dit vroege stadium van de planvorming zicht te hebben op de financiële consequenties van bepaalde inrichtingsmogelijkheden. Indien bij de planontwikkeling archeologische waarden en/of verwachtingen worden bedreigd, is inzicht in mogelijke kosten en de tijdsduur van eventueel archeologische (voor)onderzoek van belang. De archeologische waarden- en verwachtingenkaart en de beleidskaart doen dienst als basisdocument in deze fase van planvorming. Feitelijk archeologisch (voor)onderzoek is in deze fase niet noodzakelijk.

### 4.2. Bestemmingsplanniveau

De gemeenteraad dient bij de vaststelling van een bestemmingsplan of een beheersverordening rekening te houden met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten archeologische resten. Dit gebeurt door aan het onderwerp een aparte paragraaf te wijden waarin staat vermeld op welke wijze archeologische waarden en verwachtingen zijn opgenomen in de verbeelding en welke planregels daarvoor gelden.

De wijze van omgang met archeologie is afhankelijk van het type plan. Op hoofdlijnen bestaan er twee soorten plannen:

- plannen met een concreet geplande bodemingreep (1);
- plannen zonder concreet geplande bodemingrepen (2).

#### *Ad. 1. Plannen met een concreet geplande bodemingreep*

Wanneer in een gebied nieuwe ontwikkelingen zijn gepland die niet voldoen aan het huidige bestemmingsplan, dient de bestemming van de gronden gewijzigd te worden. Het gaat dan om:

- ontwikkelingsgerichte bestemmingsplannen;
- het partieel herzien van bestemmingsplannen.

In de gemeente West Maas en Waal zijn dit vooral particuliere plannen.



We bevinden ons nu nog in de vroege fase van (concrete) planvorming en op dit moment is het mogelijk om het belangrijkste uitgangspunt van het Verdrag van Malta en de Monumentenwet 1988 te verwezenlijken, namelijk het streven naar het behoud van archeologische resten in de bodem en het zoveel mogelijk beperken van archeologische opgravingen.

De archeologische waarden- en verwachtingenkaart is in deze fase van planvorming van belang. Het geeft zicht op de aanwezige en te verwachten archeologische sporen in het bodemarchief van West Maas en Waal, en het raadplegen van de kaart geeft aan de ontwikkelaars (privaat, overheid of een combinatie hiervan) een indicatie of er archeologische vondsten te verwachten zijn. Afhankelijk van de planontwikkeling en het grondgebruik of de gronduitgifte heeft de ontwikkelaar twee keuzes:

- of men start/initieert archeologisch vooronderzoek om de waarden beter in kaart te brengen
- of men besluit in het plan archeologische voorschriften op te nemen die verbonden worden aan de omgevingsvergunning.

In beide gevallen zijn de kosten van onderzoek voor rekening van de ontwikkelaar. Vanuit archeologisch inhoudelijke optiek heeft het de voorkeur het archeologisch (voor)onderzoek zo vroeg mogelijk en zo integraal mogelijk uit te voeren. Immers, een plangebied integraal onderzoeken heeft vaak meer waarde voor de archeologie dan een aantal kleine archeologische onderzoeken die voortvloeien uit de vergunningverlening. Op die wijze kan tevens optimaal rekening worden gehouden met de kosten en tijd die aan eventueel archeologisch onderzoek verbonden zijn. In het gemakkelijkste geval is er noch sprake van een archeologische waarde, noch van een archeologische verwachting en hoeven er geen verdere eisen gesteld te worden met betrekking tot de archeologie.

Indien uit het uitgevoerde archeologische vooronderzoek blijkt dat de resten behoudenswaardig zijn en bedreigd worden door de geplande ontwikkeling, worden ze meegewogen in de besluitvorming rondom de bestemmingswijziging. Uitkomst daarvan zal zijn het behoud van de archeologische resten op de locatie (planaanpassing, treffen van technische maatregelen) of behoud van de archeologische resten ex situ (archeologische opgraving). Bij de eerste uitkomst dient er wel een beschermingsregime in het bestemmingsplan opgenomen te worden. Dit betekent concreet dat de vindplaats aangeduid moet worden op de verbeelding (dubbelbestemming). Aan deze dubbelbestemming dienen vervolgens planregels gekoppeld te worden waarin bouwen en aanleggen geregeld worden.

#### *Ad. 2. Plannen zonder concreet geplande bodemingrepen*

Hier gaat het om het vaststellen van nieuwe bestemmingsplannen waarbij enkel de reeds bestaande situatie (zoveel) mogelijk wordt gehandhaafd. Het betreft dan een:

- actualisatie van een vigerend (of conserverend) bestemmingsplan, of
- het vaststellen van een beheersverordening.

In de gemeente West Maas en Waal zijn dit hoofdzakelijk gemeentelijke ("moeder") plannen.

Ook bij deze plannen dient rekening gehouden te worden met de eventueel aanwezige archeologische resten. Echter, archeologisch vooronderzoek is voorafgaand aan de vaststelling niet noodzakelijk aangezien er geen concrete bodemingrepen gepland zijn. In deze fase volstaat het opnemen van een beschermingsregime in het bestemmingsplan. Dit betekent concreet dat de gebieden waar

archeologische resten verwacht worden of zijn vastgesteld een plek krijgen op de verbeelding (dubbelbestemming). Aan deze dubbelbestemming worden vervolgens planregels gekoppeld waarin bouwen en aanleggen geregeld wordt. De beleidskaart, met daarop aangegeven oppervlaktematen (in m<sup>2</sup>) en dieptematen (in cm), gedifferentieerd voor bepaalde gebieden in de gemeente West Maas en Waal, vormt de basis voor deze planregels.

#### **4.3. Vergunningsniveau**

De voorgestelde planregels worden opgenomen in de nieuwe bestemmingsplannen en, als de gemeente daartoe ook besluit, in beheersverordeningen. Het bestemmingsplan (en de beheersverordening) worden daarmee straks ook het archeologische toetsingskader voor vergunningaanvragen. Op basis van de beleidskaart krijgen gebieden straks in de verbeelding bij het bestemmingsplan (of een beheersverordening) een Waarde-Archeologie 1, Waarde-Archeologie 2, etc. Gebieden zonder archeologische betekenis krijgen geen Waarde-archeologie toegekend. Bij een provinciaal inpassingsplan is niet de gemeente, maar de provincie het bevoegde (archeologische) gezag.

Indien werkzaamheden gepland worden binnen een gebied met 'Waarde-Archeologie', dient bepaald te worden of deze een bedreiging vormen voor eventuele archeologische resten. Op basis van de diepte van de bodemingreep en de oppervlakte van de ingreep kan het vervolgtraject bepaald worden. Zijn de verstoringen groter dan de door de gemeente vastgestelde onderzoeksgrenzen, dan zal onderzoek noodzakelijk zijn. Archeologisch vooronderzoek moet uitwijzen of er zich archeologische resten in het gebied bevinden, waar deze zich bevinden en of deze resten behoudenswaardig zijn. Het door het bevoegd gezag goedgekeurde rapport dient bij de vergunningsaanvraag te worden ingediend.

Indien de resten behoudenswaardig blijken te zijn, wordt aan de omgevingsvergunning één van de volgende voorschriften verbonden:

- de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor monumenten in de bodem kunnen worden behouden (behoud in-situ);
- de verplichting tot het doen van opgravingen (behoud ex-situ);
- de verplichting de activiteit die tot bodemverstoring leidt te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

Welk soort archeologisch onderzoek moet nu wanneer worden ingezet en wanneer is er voldoende onderzoek uitgevoerd? Het proces van archeologisch onderzoek is opgebouwd uit verschillende stappen en wordt aangeduid als de AMZ-cyclus. Omdat dit een specialistische taak is, heeft de gemeente met een externe deskundig een overeenkomst gesloten om dergelijke onderzoeken te beoordelen en hierover aan de gemeente te adviseren.

#### **4.4. Verordening**

Door de wetgever is er destijds voor gekozen om het archeologisch beschermingsregime alleen van toepassing te laten zijn op nieuwe bestemmingsplannen en beheersverordeningen. Daarnaast heeft de wetgever de mogelijkheid gecreëerd voor gemeenten, mocht men dat wenselijk achten, een aanvullend beschermingsregime op te stellen door middel van een verordening.

Door het toekomstige beschermingsregime voor nieuwe bestemmingsplannen en beheersverordeningen ook op te nemen in de erfgoedverordening, worden op deze manier ook bodemingrepen die

voortvloeien uit oude bestemmingsplannen waarin niks is geregeld ten aanzien van de omgang met het bodemarchief, gelijk geschakeld. Op deze wijze beschermt de gemeente West Maas en Waal haar bodemarchief integraal.

Overigens zal de erfgoedverordening niet in de plaats kunnen komen van oude bestemmingsplannen waarin al wel regels zijn opgenomen ten aanzien van de omgang met het bodemarchief. Wil de gemeente voor alle bestemmingsplannen hetzelfde regime zoals deze nota voorstelt, dan heeft het die mogelijkheid door het opstellen van een paraplu-bestemmingsplan.

De gemeente West Maas en Waal heeft voor het jaar 2013 een Erfgoedverordening in werking laten treden. Deze verordening bevat voorschriften die afwijken van het hier voorgestelde beschermingsregime. Dat is uiteraard niet wenselijk. De huidige verordening dient daarom aangepast te worden. Als bijlage bij deze nota zit een wijzigingsvoorstel die aangeeft op welke wijze de huidige verordening kan worden aangepast zodat die overeenstemt met het juridische regime zoals in deze nota voorgesteld. Om de verordening up-to-date te maken hoeven slechts twee artikelen van de huidige verordening te worden aangepast: artikel 1 Begripsbepalingen en artikel 16 Instandhoudingbepalingen.

Romeinse trompetfibula (speld) gevonden in Maasbommel.

Deze vondst geeft een mogelijke indicatie van de aanwezigheid van Romeinen op het grondgebied van West Maas en Waal..

Bron foto: [www.nblbosprojecten.nl](http://www.nblbosprojecten.nl)



## 5. Gemeente West Maas en Waal als bevoegd gezag

*In het kader van ruimtelijke plannen wordt archeologisch (voor-)onderzoek met enige regelmaat uitgevoerd. Deze onderzoeken worden uitgevoerd door bureaus die in het bezit zijn van een door het ministerie van OCW verstrekte opgravingsvergunning. De gemeente heeft echter de regie en is bevoegd gezag. Dit betekent dat de gemeente bepaalt in welke gevallen onderzoek nodig is (vrijstellingsgrenzen), zelf een beslissing neemt over de resultaten van de onderzoeken met betrekking tot vervolgonderzoek (selectiebesluit) en aanvullende eisen kan stellen aan de uit te voeren onderzoeken. In deze paragraaf komen nut en noodzaak van archeologisch onderzoek, de vrijstellingsgrenzen (voor onderzoek) en de besluitvorming aan bod.*

### 5.1. Archeologisch onderzoek: proportionaliteit

Ons uitgangspunt is dat alleen archeologisch onderzoek hoeft te worden uitgevoerd in de gebieden waar verstoring van mogelijke archeologische resten plaatsvindt (bijvoorbeeld door saneringen, ontgravingen etc.). Deze locaties staan aangegeven op de archeologische beleidskaart. Om te kunnen bepalen of een ingreep daadwerkelijk een bedreiging vormt, is het ook van belang dat men (bij voorkeur zo nauwkeurig mogelijk) weet wat de diepteligging is van archeologische vondstlagen.

Het stellen van ondergrenzen levert het risico op dat belangrijke, nog niet bekende archeologische waarden bij ruimtelijke ontwikkelingen worden aangetroffen zonder dat archeologisch vooronderzoek heeft plaatsgevonden (toevalsvondsten). Vondsten gedaan tijdens planuitvoering vallen onder de wettelijke meldingsplicht (artikel 53 Monumentenwet). De initiatiefnemer kan niet worden gedwongen om aan mogelijke opgravingskosten mee te betalen. Hij heeft immers voldaan aan de door de gemeente gestelde archeologische voorschriften. In de praktijk wordt vaak in goed overleg met de initiatiefnemer een plan opgesteld om deze vondsten zo goed mogelijk te documenteren en te bergen. De eisenstellende overheid is in dat geval verantwoordelijk voor de kosten. Ook om die reden is het zinnig om de ondergrenzen zo goed mogelijk te beredeneren, zodat de kans op toevalsvondsten beperkt wordt. Het risico van archeologische toevalsvondsten wordt met nieuw beleid niet groter, wel inzichtelijker. In de periode voor het opstellen van archeologiebeleid bestond dit risico immers ook al.

Men moet zich er overigens van bewust zijn dat een voor de archeologie verstorende bodemingreep niet altijd graafwerkzaamheden met zich meebrengt. Het verlagen van het grondwaterpeil, het slaan van heipalen of het storten van grond zijn voorbeelden van ingrepen waarbij niet direct wordt gegraven maar die indirect wel schadelijk kunnen zijn voor archeologische waarden: namelijk verdrukking en verdroging van archeologische lagen. Verdroging bijvoorbeeld is schadelijk voor het behoud van organische resten, zoals houten palen van een woning, vondsten van leer, bot, etc.

### 5.2. Vrijstellingsgrenzen

In de Monumentenwet 1988 is vastgelegd dat 'projecten' tot 100 m<sup>2</sup> zijn vrijgesteld van archeologisch onderzoek. De gemeenteraad kan echter een hiervan afwijkende andere oppervlakte vaststellen (artikel 41a). De gemeente West Maas en Waal maakt, evenals alle andere gemeenten in Nederland, gebruik van deze mogelijkheid en stelt met haar beleidskaart haar eigen 'vrijstellingsgrenzen' vast. Met de opgestelde archeologische waarden- en verwachtingenkaart, waarmee de archeologische waarden en verwachtingen tot op het best denkbare detailniveau in kaart zijn gebracht, is dat nu ook heel goed mogelijk.

Het vaststellen van een vrijstellinggrens met betrekking tot een archeologische onderzoeksplicht is een gemeentelijke aangelegenheid en verantwoordelijkheid. Elke gemeente maakt – op basis van eigen

archeologische inzichten en bestuurlijk/politieke overwegingen – een keuze. De gemeente West Maas en Waal kan die keuze nu maken omdat er een nauwkeurig beeld is van de te verwachten en aangetroffen archeologische waarden op haar grondgebied (zie de archeologische waarden- en verwachtingenkaart).

Uitgangspunt bij de in dit document voorgestelde vrijstellingsgrenzen is een evenwicht te vinden tussen aan de ene kant een verantwoorde omgang met het bodemarchief en aan de andere kant het zoveel mogelijk onbelemmerd doorgang laten vinden van economische ontwikkelingen. De gemeente West Maas en Waal kiest er voor ruime oppervlaktegrenzen te hanteren. Daarbij heeft de gemeente ook goed gekeken welke ondergrenzen buurgemeenten hanteren. In bijlage 4 is een overzicht opgenomen welke vrijstellingsgrenzen gemeenten in de provincie Gelderland hebben vastgesteld. De voorgestelde vrijstellingsgrenzen voor West Maas en Waal staan in de laatste twee kolommen in het onderstaande schema.

Legenda eenheid archeologische beleidskaart	Vrijstellings regime Gelderse gemeenten	Vrijstellings regime Monumenten-wet 1988	Vrijstellings regime strikt	Vrijstellings regime ruimhartig	Vrijstellings regime West Maas en Waal (oppervlakte)	Vrijstellings regime West Maas en Waal (diepte )
Waarde-Archeologie 1 AMK-terreinen Historische kernen Oude woongronden Overige waarden	0 - 100 m2	100 m2	0-50 m2	100 m2	100 m2	(40 cm –Mv)
Waarde-Archeologie 2 Hoge archeologische verwachting (ondiep)	30 - 1000 m2	100 m2	100-250 m2	250-1000 m2	500 m2	(40 cm –Mv)
Waarde-Archeologie 3 Hoge archeologische verwachting (middeldiep)	Niet veel voorkomend	100 m2	250 m2	1000 m2	1000 m2	(100 cm –Mv)
Waarde-Archeologie 4 Hoge archeologische verwachting (diep)	Niet veel voorkomend	100 m2	250 m2	1000 m2	1000 m2	(150 cm –Mv)
Waarde-Archeologie 5 Gematigd archeologische verwachting	100- 5000 m2	100 m2	250-500 m2	500-5000 m2	5.000 m2	(40 cm –Mv)
Waarde-Archeologie 6 Lage archeologische verwachting	50 m2 – geen voorschriften	100 m2	50 m2	geen voorschriften	3.5 ha	(100 cm –Mv)

De vrijstellingsgrenzen zijn uitgedrukt in (kolom 6) een oppervlaktemaat (m2) en (in kolom 7) een dieptemaat (centimeters beneden maaiveld). De vrijstellingsgrens moet zo begrepen worden dat een verstoring, bijvoorbeeld bij Waarde-archeologie 5 een oppervlakte moet bestrijken van minstens 5.000 m2 en dieper moet gaan dan 40 cm vooraleer een archeologische onderzoeksplicht geldt. In dit geval kan de bodem tot een diepte van 40 cm, ongeacht het oppervlak, vrij verstoord worden. Verstoringen die dieper reiken dan 40 cm maar niet groter zijn dan 5.000 m2 zijn eveneens vrij van een onderzoeksplicht. Een onderzoeksplicht geldt pas wanneer **zowel** de diepte- **als ook** de oppervlaktemaat wordt overschreden. Het aantal verschillende vrijstellingscategorieën – zes in totaal – is relatief groot in vergelijking met sommige andere gemeenten. Dat heeft enerzijds te maken met een verscheidenheid van op verschillende diepten gelegen bodemtypen in West Maas en Waal. Aan de

andere kant is gekozen voor dit aantal om op deze wijze de onderzoeksverplichtingen, en daarmee dus ook de lasten voor gemeente en vergunningaanvragers, zo veel mogelijk te beperken. In de hierna volgende subparagrafen is een duiding en verantwoording van de legenda- eenheden te lezen.

### **Uitgangspunten**

In de omgang met het bodemarchief wordt er onderscheid gemaakt tussen gronden/gebieden waarvan is vastgesteld dat zij archeologische sporen bevatten, de zogenaamde **archeologische waarden**, en de gronden/gebieden waarvan dat niet is vastgesteld maar waar mogelijk archeologische sporen zijn te verwachten, de zogenaamde **archeologische verwachtingsgebieden**.

### **Archeologische waarden**

Alle terreinen met gekende archeologische resten die op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) staan aangegeven en binnen de gemeente West Maas en Waal liggen, hebben een status. Het betreft terreinen van archeologische waarde, van hoge archeologische waarde en van zeer hoge archeologische waarde. De toekenning van een status wordt bepaald op grond van door het Rijk gehanteerde criteria zoals kwaliteit, zeldzaamheid en contextwaarde. Tot gekende archeologische resten op de archeologische beleidskaart van West Maas en Waal rekenen we de AMK-terreinen en de historische kernen. In de bestemmingsplannen krijgen deze archeologische gronden straks de aanduiding Waarde-archeologie 1.

### **Archeologische verwachting**

Een archeologische verwachting wordt gedefinieerd als de te verwachten dichtheid aan archeologische sporen (trek kans op aanwezigheid van bewonings- of gebruikssporen). In gebieden met een zeer hoge archeologische verwachting bevinden zich naar verwachting meer vindplaatsen dan in gebieden met een (middel)hoge en een lage archeologische verwachting. In gebieden met een zeer hoge archeologische verwachting is de kans aanwezig dat ook bij relatief kleine ingrepen vindplaatsen kunnen worden verstoord. Of vindplaatsen ook daadwerkelijk worden aangetroffen, wordt sterk bepaald door bijvoorbeeld de aard, omvang en diepteligging van de vindplaatsen. De verstoring van vindplaatsen wordt sterk bepaald door de aard, omvang en diepte van de geplande bodemingrepen. Over het algemeen geldt: hoe lager de archeologische verwachting, hoe ruimer de vrijstellingsregels.

In de bestemmingsplannen krijgen deze archeologische gronden straks de aanduiding Waarde-archeologie 2, Waarde-archeologie 3, Waarde-archeologie 4 en Waarde-archeologie 5. In deze archeologische verwachtingsgebieden is het *mogelijk* dat er archeologische resten verscholen gaan. Daarnaast zullen binnen de verwachtingsgebieden, zelfs binnen die met een hoge archeologische verwachting, gebieden voorkomen waarin archeologische resten grotendeels of zelfs geheel ontbreken. In de advisering ten aanzien van het archeologiebeleid van de gemeente West Maas en Waal is met deze onzekerheden rekening gehouden. Hierbij zijn twee aspecten van belang. Ten eerste de kans dat er bij een bodemingreep van een bepaalde omvang in een zone met een hoge, middelmatige of lage archeologische verwachting werkelijk sprake is van verstoring van waardevolle archeologische resten en ten tweede de mogelijkheden die de huidige archeologische onderzoeksmethoden bieden om de aanwezigheid van deze waardevolle resten, en daarmee de verstoring daarvan, werkelijk aan te tonen. In gebieden met een middelmatige archeologische verwachting, waarvoor slechts op hoofdlijnen aangegeven kan worden welke archeologische resten aanwezig kunnen zijn, is het doorgaans niet mogelijk om een onderzoeksmethode te kiezen die naadloos aansluit bij het karakter van de aanwezige archeologische resten. Wanneer de archeologische verwachting niet voldoende gespecificeerd kan worden om een onderzoeksmethode en intensiteit op maat te kunnen bepalen, zal gekozen moeten worden voor een methode met een acceptabele opsporingskans voor een breed scala aan

vindplaatstypen. Om archeologische resten te kunnen opsporen wordt daarom gebruik gemaakt van relatief goedkope standaardonderzoeksmethoden (bureau- en/of booronderzoek, proefsleuven) die gericht zijn op het steekproefsgewijs verzamelen van informatie met betrekking tot de aan- of afwezigheid van archeologische resten en hun landschappelijke context. Bij dergelijke onderzoeken is het een voorwaarde dat het aantal waarnemingen voldoende groot is en een dusdanige spreiding kent dat het mogelijk is om (via ruimtelijke analyse) tot een interpretatie van de onderzoeksresultaten en tot een waardenstelling van de aangetroffen archeologische resten te komen.

### Waarde-archeologie 1

Onder deze categorie vallen de historische kernen van Altforst, Alphen, Appeltern, Beneden-Leeuwen, Boven-Leeuwen, Dreumel, Maasbommel en Wamel. Ook vallen hier de zogenaamde AMK-terreinen onder. Dit zijn terreinen met bekende archeologische waarden die destijds door het Rijk en de provincie zijn geïnventariseerd en zijn geregistreerd op de zogenaamde AMK-kaart. De gemeente West Maas en Waal kent 38 van deze terreinen. Daarnaast vallen onder deze Waarde-1, voor zover aanwezig, oude woongronden, kastelen, molens en historische boerderijen. De gemeente West Maas en Waal wordt geadviseerd voor deze gronden als uitgangspunt te nemen dat bij ingrepen dieper dan 40 cm –Mv en groter dan 100 m<sup>2</sup> archeologisch onderzoek verplicht is. Behoud in situ van deze terreinen staat voorop. Ingrepen die kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van de archeologische resten binnen deze terreinen dienen in principe zo veel mogelijk te worden voorkomen.



R-K kerk in de historische kern van Dreumel.

Bron foto: <http://commons.wikimedia.org>



Hervormde kerk in Altforst (rijksmonument)

Bron foto: <http://commons.wikimedia.org>

### **Waarde-archeologie 2**

Onder deze categorie vallen alle ondiepe terreinen (de meest hoog gelegen oeverwallen) binnen de gemeente West Maas en Waal waarbij de kans op het aantreffen van archeologische sporen hoog is. De gemeente West Maas en Waal wordt hier geadviseerd voor deze terreinen als uitgangspunt te nemen dat bij ingrepen dieper dan 40 cm –Mv en groter dan 500 m<sup>2</sup> archeologisch onderzoek verplicht is.

### **Waarde-archeologie 3**

Onder deze categorie vallen alle middeldiep gelegen terreinen (stroomgordels) binnen de gemeente West Maas en Waal waarbij de kans op het aantreffen van archeologische sporen eveneens hoog is. De gemeente West Maas en Waal wordt hier geadviseerd voor deze terreinen als uitgangspunt te nemen dat bij ingrepen dieper dan 100 cm –Mv en groter dan 1.000 m<sup>2</sup> archeologisch onderzoek verplicht is.

### **Waarde-archeologie 4**

Onder deze categorie vallen alle diep gelegen terreinen (stroomgordels) binnen de gemeente West Maas en Waal waarbij de kans op het aantreffen van archeologische sporen eveneens hoog is. De gemeente West Maas en Waal wordt hier geadviseerd voor deze terreinen als uitgangspunt te nemen dat bij ingrepen dieper dan 150 cm –Mv en groter dan 1.000 m<sup>2</sup> archeologisch onderzoek verplicht is.

### **Waarde-archeologie 5**

Onder deze categorie vallen alle gebieden met een middelmatige archeologische verwachting. In gebieden met een middelmatige archeologische verwachting zijn in de gemeente West Maas en Waal minder bekende vindplaatsen te verwachten dan in vergelijking met gebieden met een hoge archeologische verwachting. Daarom geldt hiervoor een soepeler vrijstellingsbeleid. Pas bij ingrepen dieper dan 40 cm –Mv en groter dan 5.000 m<sup>2</sup> wordt de gemeente West Maas en Waal geadviseerd archeologisch onderzoek te verplichten.

### **Waarde-archeologie 6**

Onder deze categorie vallen alle lage verwachtingszones binnen de gemeente West Maas en Waal. Het betreft hier de komgronden met een relatief hoge waterstand. Omdat er nagenoeg geen bekende en intacte archeologische vindplaatsen binnen deze gebieden te verwachten zijn, wordt geadviseerd, aansluitend bij de gemeente Oss, hier alleen archeologisch onderzoek uit te voeren als het gaat om ingrepen van zeer grote omvang. Pas bij ingrepen dieper dan 100 cm –Mv *en* groter dan 3.5 hectare wordt de gemeente West Maas en Waal geadviseerd archeologisch onderzoek te verplichten. De kans dat voor deze gronden archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd is derhalve niet erg groot.

### **5.3. Te nemen besluiten door de gemeente West Maas en Waal**

Archeologisch onderzoek dient uitgevoerd te worden door een onderzoeksbureau dat werkt overeenkomstig de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Iedere fase van onderzoek wordt afgerond met een archeologisch rapport met een advies (suggestie voor vervolgtraject of het volstaan met het uitgevoerde onderzoek). De gemeente is bevoegd gezag en zal op basis van dit advies een besluit nemen. In de meeste gevallen, zo ook in de gemeente West Maas en Waal, is een ambtenaar gemandateerd door burgemeester en wethouders om dergelijke besluiten, op basis van inhoudelijke of vergaarde kennis, zelf te nemen. In bijzonder gevallen – zeer grote bodemverstoringen en zeer hoge archeologiekosten – neemt het college zelf dit besluit.

Het selectiebesluit kan de volgende vier uitkomsten hebben:



- de werkzaamheden kunnen zonder voorwaarden plaatsvinden;
- de werkzaamheden kunnen plaatsvinden met inachtneming van de voorwaarden voor aanvullende maatregelen (bijvoorbeeld aanpassing van de plannen);
- de werkzaamheden kunnen plaatsvinden onder de voorwaarde dat archeologisch vervolgonderzoek (archeologische opgraving of archeologische begeleiding) plaatsvindt;
- de werkzaamheden worden niet geaccepteerd, de vindplaats wordt beschermd.

Als bevoegd gezag stelt de gemeente West Maas en Waal opgestelde Programma's van Eisen (PvE) vast die aan archeologisch onderzoek ten grondslag liggen. Met het vaststellen of laten vaststellen van een Programma van Eisen stelt de gemeente West Maas en Waal randvoorwaarden en geeft daarmee (mede) sturing aan de uitvoering van archeologisch onderzoek. Elke uitvoerder van archeologisch onderzoek is gehouden aan de Kwaliteitsnormen Nederlandse Archeologie.

#### **5.4. Kennisagenda Archeologie Rivierengebied**

Ter ondersteuning van het provinciale archeologische beleid heeft de provincie Gelderland een kennisagenda opgesteld voor het Rivierengebied, de Veluwe en Oost-Gelderland. In de kennisagenda's worden de stand van zaken van de archeologische kennis, de kennislacunes en de kansen op kennisvermeerdering van de drie deelgebieden gepresenteerd. Gezamenlijk moeten de kennisagenda's een stevige basis vormen, waarop de provincie haar inzet op het gebied van beheer en behoud van archeologische resten inhoudelijk kan staven. De kennisagenda's vormen een bron waaruit voor Programma's van Eisen en Plannen van Aanpak informatie geput kan worden en waarmee provincie, gemeenten en regio's richting kunnen geven aan het archeologische onderzoek in Gelderland. Om de kennisagenda's toegankelijk te maken heeft de provincie besloten de agenda's samen te voegen tot één integraal document, dat via de website van de provincie beschikbaar zal worden gesteld.

#### **5.5. Amateurarcheologen**

Amateurarcheologen worden ook wel de 'ogen en oren' in het veld genoemd. Veel amateurarcheologen hebben jarenlang kennis opgedaan van het bodemarchief in hun gemeenten. Soms hebben ze (veel) kennis die professionele archeologen ontberen. Bij het samenstellen van archeologische waarden- en verwachtingenkaarten en bureauonderzoeken worden ze vaak geraadpleegd. Zij kunnen aanvullende kennis bezitten die de moeite waard is op te nemen op een archeologische waarden- en verwachtingenkaart. Vaak vinden amateurs vondsten en melden die bij het bevoegd gezag.

Bij professionele opgravingen kunnen en worden amateurarcheologen als vrijwilliger ingeschakeld. Daarnaast spelen amateurarcheologen ook vaak een belangrijke rol in het beschrijven van de geschiedenis van een gemeente en het verspreiden van die kennis. Een enkele keer komt het ook wel voor wanneer een gemeente een negatief selectiebesluit neemt – dat wil zeggen dat zij besluit dat er geen verder archeologisch onderzoek hoeft plaats te vinden –, dat de betreffende locatie beschikbaar wordt gesteld voor onderzoek door amateurarcheologen. In samenspraak met de gemeente, en vaak ook met de ontwikkelaar of aannemer ter plekke, kunnen er dan afspraken worden gemaakt over de inzet van amateurs. Daarvoor dient wel toestemming te worden aangevraagd bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Op deze wijze kunnen er toch mogelijke vondsten worden opgegraven en kunnen er door amateurs aantekeningen worden gemaakt. Veel amateurs zijn lid van een lokale AWN-werkgroep. Deze werkgroepen maken onderdeel uit van de Archeologische Werkgemeenschap Nederland (AWN). In de gemeente West Maas en Waal is afdeling 16 Nijmegen en Omstreken van de AWN actief. Andere

relevante historische verenigingen of stichtingen zijn de Heemkundevereniging Leeuwen, de Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas (WHAM), Stichting Tremele en de Stichting Historie Wamel.

### 5.6. Eigendom

Voor wat betreft het eigendom is artikel 13 van Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing. Dat artikel bepaalt dat een schat voor gelijke delen toekomt aan degene die hem ontdekt, en aan de eigenaar van de onroerende of roerende zaak waarin de schat wordt aangetroffen. Een schat wordt door de wet gedefinieerd als een zaak van waarde, die zolang verborgen is geweest dat daardoor de eigenaar niet meer kan worden opgespoord.

Als archeologische zaken worden gevonden, anders dan bij opgravingen, dient dat gemeld te worden aan de minister van OCW op grond van artikel 53 Mw. Deze meldingen worden opgenomen in Archis II, de centrale database van de RCE; de RCE hoopt dit jaar Archis 3.0 operationeel te maken. De gevonden zaken moeten vervolgens gedurende zes maanden ter beschikking worden gehouden voor wetenschappelijk onderzoek. Op grond van het Burgerlijk Wetboek geldt de verplichting voor de vinder (ontdekker) om van zijn vondst aangifte te doen bij de gemeente. Indien geen aangifte is gedaan of onzeker is aan wie de zaak toekomt, kan de gemeente vorderen dat deze aan haar in bewaring wordt gegeven, totdat vaststaat wie rechthebbende is (zie artikel 13 in samenhang met artikel 5 van Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek).

Voor vondsten tijdens regulier onderzoek geldt dat deze eigendom zijn van de deponhouder. Dit kan een gemeente zijn, maar vaker is dat de provincie. Gemeenten met een eigen depot zijn vaak gemeenten met een zeer rijk bodemarchief. Bovendien hebben deze gemeenten ook vaak een eigen archeologische dienst. In de provincie Gelderland zijn dat onder andere Nijmegen, Apeldoorn en Arnhem. De vondsten uit het bodemarchief van West Maas en Waal gaan naar het depot van de provincie Gelderland. Het depot is gevestigd in Nijmegen en vormt een onderdeel van het museum Het Valkhof. Vanaf het moment dat vondsten zijn gedaan, is de deponhouder eigenaar. Gemeenten kunnen altijd in overleg treden met de depot-eigenaar om te bezien of een bruikleen mogelijk is. Heel vaak behoort dit tot de mogelijkheden. De vondsten kunnen dan tentoongesteld worden in de gemeente waar ze gevonden zijn.



Oppervlaktevondsten (keramiek) uit het plangebied bedrijventerrein Wamel-Oost.

Het betreft hier vondsten uit de Vroege en Volle Middeleeuwen.

Bron foto: RAAP

## 6. Organisatie

*Als gevolg van de uitvoering van deze taak zullen de gemeentelijke acties op het gebied van archeologische monumentenzorg worden gestroomlijnd.*

### 6.1 Om welke taken gaat het?

De gemeentelijke taken op dit gebied zijn:

- het 'archeoproof' maken van bestemmingsplannen;
- toetsen van nieuwe ontwikkelingsgerichte bestemmingsplannen, partiële bestemmingsplanherzieningen en projectbesluiten;
- toetsen van de omgevingsvergunning;
- toezicht houden op en (laten) beoordelen van archeologische onderzoeksrapporten;
- het (laten) nemen van een (selectie)besluit als bevoegd gezag;
- het (laten) toetsen van Programma's van Eisen (PvE's) voor de uitvoering van het archeologische onderzoek;
- ontwikkelen van deze beleidsvisie ten aanzien van archeologie.

Een groot aantal van deze taken wordt al binnen de bestaande gemeentelijke organisatie uitgevoerd. Voor de noodzakelijke archeologisch inhoudelijke expertise wordt, als de gemeente dat nodig acht, externe expertise ingehuurd. Dit wordt met name gedaan voor het beoordelen van inhoudelijke documenten (PvE's, onderzoeksrapporten). Deze werkwijze, die effectief en efficiënt is, zal door de gemeente worden gecontinueerd.

### 6.2 Evaluatie van het gevoerde archeologiebeleid

Ten aanzien van de evaluatie van het beleid en het actualiseren van de kaart kiezen veel gemeenten voor een periode van 4 jaar. Dan kan bijvoorbeeld worden bezien in hoeverre de kaart aangepast moet worden en of de ondergrenzen de juiste zijn of dat deze ruimer of juist beperkter zouden moeten zijn. Ook de gemeente West Maas en Waal zal haar archeologiebeleid na vier jaar evalueren.

### 6.3 Verbreding publieksaandacht voor archeologie

Niet alleen het behoud van het bodemarchief, het onderzoeken ervan of het geven van advies erover bij planontwikkeling is van belang. Het verstrekken van informatie over het archeologisch erfgoed van de gemeente aan bewoners en toeristen is een aandachtspunt. De gemeente West Maas en Waal heeft een interessante en eigen bewoningsgeschiedenis die zich goed leent om (nog) breder gekend te worden. Deze bewoningsgeschiedenis kan bijdragen aan het aantrekkelijker maken van de gemeente en kan op positieve wijze bijdragen aan versterking van de gemeentelijke identiteit en herkenbaarheid. Daarom is het van belang deze informatie voor bewoners, scholieren, bezoekers en plannenmakers beschikbaar te stellen. Dit sluit aan en geeft invulling aan speerpunt nummer 10<sup>2</sup> uit de Visie Leefbaarheid 2030 waaraan de gemeente de komende jaren invulling wil geven.

### 6.4 Versterk de economie; gebruik het potentieel van de archeologie

Aandacht voor archeologie anno nu is niet alleen een kwestie van cultuurbehoud, maar ook van economie. Door cultuurhistorie bij grootschalige ruimtelijke ingrepen nog beter te integreren en zichtbaar en beleefbaar te maken (accentueren, verbeelden) wordt een economische meerwaarde verkregen. Een dergelijk streven is in de lijn met de 'Belvederedgedachte', zoals die destijds door het

---

<sup>2</sup> Dit speerpunt luidt: In 2030 worden de dorpen actief ingezet om toeristen naar de streek te trekken, met behoud van het dorpse karakter.

Rijk werd gestimuleerd en die heden ten dage concreet gemaakt is in de Modernisering Monumentenwet (MoMo). Ook op provinciaal niveau is hiervoor veel aandacht. Zie daarvoor onder andere (de deelprogramma's erfgoed thema 7 en 8 van) het nieuwe Cultuur- en Erfgoedprogramma 2013-2016. Bewezen is dat 'zichtbare en beleefbare' cultuurhistorie recreatie en toerisme stimuleert, een waardeverhogende werking heeft op de omgeving en het imago van een gemeente versterkt. Dit sluit aan en geeft invulling aan speerpunt nummer 15<sup>3</sup> uit de Visie Leefbaarheid 2030 waaraan de gemeente de komende jaren invulling wil geven

---

<sup>3</sup> Dit speerpunt luidt: In 2030 zijn de cultuurhistorische kwaliteiten van West Maas en Waal beschermd en bekend bij inwoners en toeristen.

## 7. Financiën

*Als het gaat om kosten verbonden met de uitvoering van gemeentelijk archeologiebeleid kan op hoofdlijnen onderscheid gemaakt worden tussen algemene uitvoeringskosten (zogenaamde bestuurslasten) en projectgebonden uitvoeringskosten.*

### 7.1. Welke kosten zijn er?

Onder algemene uitvoeringskosten vallen de apparaatskosten (bestuurslasten), noodzakelijk voor het nakomen van de publieke taak van de gemeente op het terrein van de archeologie. Ze worden voornamelijk gevormd door de hoeveelheid tijd (fte's) die wordt besteed aan invoering, handhaving en toepassing van het gemeentelijk archeologiebeleid. De meest voorkomende gemeentelijke taken op dit gebied zijn benoemd in paragraaf 6.

Daarnaast kan er ook sprake zijn van zogenaamde projectgebonden uitvoeringskosten. In dergelijke gevallen is meestal een derde partij (grondeigenaar of ontwikkelaar) initiatiefnemer. De gemeente zelf kan ook initiatiefnemer zijn. De kosten voor wat betreft de archeologie zijn dan voor rekening van de 'verstoorder' (veroorzakersprincipe). In tegenstelling tot de algemene uitvoeringskosten zijn de archeologiekosten dan direct te relateren aan individuele ruimtelijke ontwikkelingsprojecten.

#### 7.1.1. Bestuurslasten

De Gemeentewet (artikel 108) en de Provinciewet (artikel 105) bepalen dat de regering gehouden is bestuurslasten als gevolg van nieuwe wetgeving te compenseren. Ten tijde van het wetsvoorstel heeft de toenmalige staatssecretaris van OCW onderzoek laten uitvoeren<sup>4</sup> waarin de uitvoeringslasten van gemeenten (en provincies) op het gebied van de bescherming van het archeologisch erfgoed in kaart zijn gebracht. Op basis daarvan heeft de staatssecretaris met bestuurders van VNG (en IPO) overeenstemming bereikt over de hoogte van het bedrag dat het Rijk jaarlijks ter beschikking stelt ter vergoeding van de uitvoeringslasten. Met de inwerkingtreding van de wet wordt daarom jaarlijks een bedrag van € 6,35 miljoen gestort in het Gemeentefonds.

Elke gemeente in Nederland krijgt voor het uitvoeren van de taken voortkomend uit de Wet op de archeologische monumentenzorg een bijdrage gestort in het Gemeentefonds. Deze jaarlijkse compensatie is gebaseerd op het aantal wooneenheden per gemeente.

#### 7.1.2. Projectgebonden uitvoeringskosten

In de praktijk betreft het hier vaak grote ruimtelijke ontwikkelingen zoals de aanleg van een nieuwe woonwijk, een (grote) inbreidingslocatie, een bedrijventerrein, etc. Kosten verbonden met de inventarisatie van de archeologische waarden en mogelijk een opgraving zijn in dit soort projecten onder te brengen in de grondexploitatie. In de praktijk wordt het meeste archeologische onderzoek ook gefinancierd langs deze weg. Ook staat deze financieringswijze dicht bij de kern van de wet, te weten het veroorzakersprincipe. Op het moment dat sprake is van nieuw te exploiteren gebieden kan rekening worden gehouden met archeologische kosten. Uiteraard afhankelijk van de archeologische waarde of verwachting van het te exploiteren gebied. Behoud in de bodem (in-situ) valt in deze vroege fase van de ruimtelijke ontwikkeling soms goed te realiseren, waarmee mogelijke opgravingskosten weer terug kunnen worden gebracht.

<sup>4</sup> Door onderzoeksbureau ESO Managementpartners B.V.; het onderzoek inventariseerde naast structurele ook incidentele lasten als gevolg van de aanstaande inwerkingtreding van het wetsvoorstel. Met betrekking tot deze kosten werd aan gemeenten eenmalig een bedrag beschikbaar gesteld van € 4,5 miljoen en aan provincies eenmalig een bedrag van € 3,5 miljoen. Deze bedragen zijn destijds toegevoegd aan het Gemeentefonds en het Provinciefonds.

## 7.2. Andere financiële aspecten

### 7.2.1. Planschade

Wanneer een omgevingsvergunning wordt geweigerd in het belang van de archeologische monumentenzorg kan de aanvrager van zo'n beschikking schade leiden. De aanvrager kan ook schade leiden wanneer aan een zodanige beschikking voorschriften in het belang van de archeologische monumentenzorg worden verbonden (bijvoorbeeld de verplichting om archeologische waarden op te graven). Artikel 42 van de Monumentenwet 1988 bepaalt dat schade die redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste behoort te blijven van de aanvrager door burgemeester en wethouders naar billijkheid wordt vergoed.

In 2009 erkenden de ministeries van VROM (het huidige ministerie van Infrastructuur en Milieu) en OCW dat als gevolg van ruimtelijke ordeningswetgeving er inderdaad een juridische mogelijkheid lag voor mogelijke planschadeclaims. Dit naar aanleiding van een reactie van een tweetal gemeenten. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft in een brief <sup>5</sup> aangekondigd met nadere beperkende regelgeving te komen die de door de twee gemeenten en de VNG <sup>6</sup> gesignaleerde problematiek uitsluit. Het is immers nooit de bedoeling van de wetgever geweest om planschade te laten ontstaan als gevolg van het aanwijzen van gronden met als dubbelbestemming 'archeologie'. Tot op heden heeft ook geen enkele mogelijk 'gedupeerde' als gevolg van het aanwijzen van zijn grond(en) met als dubbelbestemming 'archeologie' een planschadeverzoek gehonoreerd gekregen. Daarom heeft er ook nog nooit een toekenning van schade plaatsgevonden. De opname van een bouwverbod in de planregels kan planschadegevoelig zijn. Om risico's uit te sluiten bevatten de bijgevoegde planregels daarom geen bouwverbod.

### 7.2.3. Toevalsvondsten

Er is sprake van een toevalsvondst als deze wordt aangetroffen zonder dat er archeologisch onderzoek plaatsvindt, of wanneer er wel archeologisch onderzoek heeft plaatsgevonden maar het plangebied is vrijgegeven door het bevoegd gezag. Mochten er echter archeologische sporen worden aangetroffen in de gebieden waarvoor geen archeologisch onderzoek is vereist of op terreinen die na archeologisch (voor)onderzoek zijn vrijgegeven, dan kunnen mogelijke opgravingskosten daarvan op basis van de Monumentenwet 1988 niet ten laste worden gelegd van de verstoorder. In dergelijke gevallen zal op ad-hoc basis bezien moeten worden welke maatregelen dienen te worden getroffen en op welke wijze kosten worden verrekend. Door de keuzes die de gemeente West Maas en Waal nu heeft gemaakt met haar archeologiebeleid, heeft de gemeente de kans op het aantreffen van toevalsvondsten zoveel mogelijk beperkt. Toch is het niet ondenkbaar dat er tijdens graafwerkzaamheden onverhoopt archeologische resten worden ontdekt. Welke werkwijze dient er dan gevolgd te worden?

Voor toevalsvondsten bestaat een meldingsplicht (Monumentenwet 1988 art. 53): "Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is, meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij Onze minister." Het doel van de meldingsplicht is onder andere om de informatie over het bodemarchief in het landelijke

<sup>5</sup> Brief van minister Schultz van Haegen d.d. 29 april 2011 aan de gemeente Steenwijkerland, kenmerk 2011044158, Ministerie van I&M.

<sup>6</sup> Citaat afkomstig van de website van VNG (april 2009): 'Archeologie bedreigt bestemmingsplannen'. Gemeenten krijgen te maken met hoge planschades, als grond minder waard wordt door noodzakelijk archeologisch onderzoek. De VNG zal zich inspannen om deze kwestie met VROM uit te werken. Daarbij zien we VROM wel als eerste aanspreekpunt. Voorbeelden uit de praktijk: gemeente Steenwijkerland signaleert dat het benoemen van archeologische waarden in nieuwe bestemmingsplannen kan leiden tot claim van € 13 miljoen als planschade. Een claim die bij de gemeente neergelegd wordt. Gemeente Littenseradiel wijst op hetzelfde probleem waarbij het beleggen van 27 woonterpen met de dubbelbestemming hoge archeologische waarde een claim van € 2 miljoen kan betekenen.

ARChEologische InformatieSysteem (nu: Archis II, straks Archis 3.0) up-to-date te houden. Daarvoor dient de toevalsvondst aangemeld te worden bij de provincie of de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het is echter raadzaam ook de gemeentelijke beleidsmedewerker r.o./monumentenzorg in te lichten. Het is wenselijk om standaard in de vergunningen op te nemen dat een toevalsvondst moet worden gemeld bij het Rijk. Een formulier voor vondstmeldingen kan worden gedownload op de in de voetnoot aangegeven link.<sup>7</sup>

De gerechtigde(n) tot het gevonden monument (vinder en/of eigenaar grond) is/zijn verplicht om de vondst gedurende zes maanden ter beschikking te houden of te stellen voor wetenschappelijk onderzoek. Hieruit vloeit voort dat het niet is toegestaan om een vondst te vernietigen.

De meldingsplicht biedt de minister de mogelijkheid om na te denken over het eventueel toepassen van zijn bevoegdheid om bij schade of dreigende schade aan monumenten voorschriften te geven met betrekking tot de uitvoering van het werk dat die schade dan wel dreiging veroorzaakt of te gelasten dat het werk wordt stilgelegd (artikel 56 Monumentenwet 1988).

Als de toevalsvondst behoudenswaardig wordt geacht kan het nodig zijn om de bouw stil te leggen. Daarvoor kan een beroep gedaan worden op artikel 56 van de Monumentenwet 1988. In de praktijk legt de minister alleen de bouw stil bij toevalsvondsten van nationaal belang. Grijpt de minister niet in, dan hangt het van de coulance van de uitvoerder/projectleider af of er ter plaatse nog archeologisch onderzoek kan worden uitgevoerd, en hoe de bijbehorende kosten worden gedekt. Indien de toevalsvondst niet van nationaal belang is en de gemeente het overheidsorgaan is dat in de specifieke situatie van deze bouw- of andere activiteiten bevoegd gezag is, zal de gemeente actie ondernemen. Zij zal bepalen of de vondst wel van lokaal of provinciaal belang is en in overleg met de initiatiefnemer bepalen hoe verder te handelen. Men kan ook (gemotiveerd) besluiten om de toevalsvondst verloren te laten gaan.



In 2007 werd er een Duit Hollandia uit 1753 gevonden in de tuin van Oude Maasdijk 1 in Dreumel.

Bron foto: [www.tremele.nl](http://www.tremele.nl)

<sup>7</sup> Link naar formulier voor vondstmeldingen: <http://fd7.formdesk.com/archis/MeldingeerstebevindingenVondstmeldingsformulier/?action=100&nextstep=15>

## 8. Overige beleidsonderwerpen

### 8.1 Bodemsaneringen

Archeologisch onderzoek en bodemsaneringsonderzoek vertonen veel overeenkomsten. Het doel van beide onderzoeken is evenwel anders en dat zorgt voor belangrijke verschillen in methoden en procedures. Om de condities archeologie en bodemsanering – voordat er tot uitvoering wordt overgegaan - op gemeentelijk niveau goed op elkaar af te stemmen zijn afspraken nodig tussen de afdelingen die verantwoordelijk zijn voor het bodembeleid en het archeologiebeleid. Dat leert bijvoorbeeld de praktijk in een grote stad als Den Haag. Belangrijke momenten zoals bijvoorbeeld het bouwplan overleg kunnen door beide afdelingen worden benut om relevante informatie uit te wisselen. Het betrekken van de bouwinspectie kan daar ook voor zorgen. Daarnaast zullen de contacten met de provincie Gelderland benut moeten worden om ook op de hoogte te blijven van de provinciale activiteiten op dit terrein. Als het gaat om het gezamenlijk optrekken in de uitvoering van archeologisch onderzoek en bodemsaneringsonderzoek heeft de SIKB in september 2009 een bijzonder nuttige brochure opgesteld: *'Archeologie en bodemsaneringen, samen op pad, samenloopaspecten archeologie en aanpak Bodemverontreiniging'*<sup>8</sup>.

### 8.2 Grondwaterpeilverlagingen

Water is voor een aantal materialen een goede conservator. Verandering van de waterstand kan tot gevolg hebben dat de conserverende werking van de bodem negatief beïnvloed wordt. Daarbij moet ook gedacht worden aan het inklinken van de bodem. Het is derhalve zaak om bij grondwaterpeilverlagingen ook rekening te houden met de gevolgen voor het bodemarchief in West Maas en Waal. Het van toepassing zijnde peilbesluit voor West Maas en Waal betreft peilbesluit Quarles van Ufford<sup>9</sup>. Het vaststellen van de grondwaterstanden is evenwel geen bevoegdheid van de gemeente maar die van het waterschap. Daar waar aan de orde zal de gemeente West Maas en Waal hiervoor de aandacht vragen van het waterschap Rivierenland.

### 8.3 Archeologiesparend bouwen

Archeologiesparend bouwen komt tegemoet aan het belangrijkste uitgangspunt van zowel het Verdrag van Malta als van de Wet op de archeologische monumentenzorg, te weten 'behoud in situ' (in de bodem). De gemeente West Maas en Waal is dan ook een voorstander van het zoveel mogelijk realiseren van archeologiesparende bouwmaatregelen. Zeker daar waar deze maatregelen kunnen voorkomen dat er moet worden opgegraven. Om initiatiefnemers duidelijkheid te verschaffen welke archeologiesparende maatregelen zijn toegestaan (mate van verstoring etc.) kan de gemeente hiertoe nadere richtlijnen ontwikkelen. In bijlage 4 is een voorstel voor normering opgenomen dat de gemeente hanteert wanneer archeologiesparend bouwen aan de orde dit. Uiteraard kan de gemeente deze normering verfijnen in de loop der jaren.

### 8.4 Archeologie en de Tweede Wereldoorlog

Er is een groeiende belangstelling te bespeuren voor resten en sporen uit de Tweede Wereldoorlog. Archeologisch onderzoek naar dit oorlogserfgoed staat nog in de kinderschoenen maar wordt in toenemende mate uitgevoerd. Hoewel er in de gemeente geen grootscheepse gevechtshandelingen hebben plaatsgevonden zijn er wel een aantal vliegtuigen neergestort op het grondgebied van de gemeente. Het is mogelijk dat er nog sporen hiervan aanwezig zijn in het West Maas en Waalse bodemarchief. Verschillende aspecten maken dergelijk onderzoek tot een specialistische discipline.

<sup>8</sup> De brochure is op te vragen via de website van de SIKB: [www.sikb.nl](http://www.sikb.nl).

<sup>9</sup> *Goedkeuring*: Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben dit besluit (het bemalingsgebied Quarles van Ufford, vastgesteld door het algemeen bestuur op 28 oktober 2005) goedgekeurd bij besluit van 8 maart 2006, met nummer 20065-006547.



## 9. Actiepunten

Uit deze nota en de bijbehorende kaarten, inclusief de toelichting op de kaarten, vloeien de volgende actiepunten voort:

1. het door de gemeenteraad vaststellen van de opgestelde archeologische waarden- en verwachtingenkaart en beleidskaart;
2. het door de gemeenteraad vaststellen van dit beleidsdocument waarin de volgende specifieke actiepunten zijn verwoord:
  - a. het opnemen van de bijgevoegde planregels (zie Bijlage 1) en het overnemen van de beleidskaart op de verbeelding van het desbetreffende bestemmingsplan bij het vaststellen van nieuwe bestemmingsplannen, alsmede het opnemen van de bijgevoegde planregels (zie Bijlage 1) en het overnemen van de beleidskaart op de verbeelding van de desbetreffende beheersverordening bij het vaststellen van nieuwe beheersverordeningen;
  - b. het vaststellen van de wijzigingen van de erfgoedverordening 2013 (zie Bijlage 2) waarmee een nieuwe erfgoedverordening 2013 kan worden vastgesteld;
  - c. het vaststellen van de normen met betrekking tot archeologiesparend bouwen;
3. het uitoefenen van de rol als bevoegd gezag van de gemeente ter zake van de archeologie; In het bijzonder betreft het dan het toetsen van het archeologisch belang in het kader van de Omgevingsvergunning en bij het vaststellen van bestemmingsplannen;
4. daar waar mogelijk en wenselijk het toepassen van de gemeentelijke archeologisch zorgplicht ten aanzien van de onderwerpen zoals verwoord in de paragrafen 4,5 en 8.
5. de vervolgnota Bovengrondse Cultuurhistorie



Romeinse bronzen emmer; gevonden in de Maas bij Maasbommel. De emmer behoort tot de collectie van het Rijksmuseum van Oudeheden te Leiden..

Bron foto: [www.geugenvannederland.nl](http://www.geugenvannederland.nl)

## 10. Bronnen

### Literatuur:

- Centraal College van Deskundigen Archeologie**, 2005. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.1*. Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, Gouda.
- Deeben, J.H.C. (red)**, 2008. De Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, derde generatie. *Rapportage Archeologische Monumentenzorg 155*. RACM, Amersfoort.
- Erfgoed Nederland, RACM & VOiA**, 2007. *In kort bestek: de Wet op de archeologische monumentenzorg*. Erfgoed Nederland/RACM/VOiA, Amsterdam.
- Ministerie van OCenW**, 1988. *Monumentenwet 1988*. Ministerie van OCenW, Den Haag.
- Ministerie van OCenW**, 2011. Kiezen voor Karakter, Visie Erfgoed en Ruimte, Rijksnota van Staatssecretaris OCW en Minister I en M; 15 juni 2011 aangeboden een Eerste Kamer.
- Ministerie van OCenW**, 2004. Kunst van Leven: *cultuurnota 2009-2012*. Ministerie van OCenW, Den Haag.
- Ministerie van OCenW**, 2004. Meer dan kwaliteit, een nieuwe visie op cultuurbeleid; brief van Staatssecretaris OCenW aan de Tweede Kamer, d.d. 10-06-2011
- Ministerie van OCenW**, 2006. Wijziging van de Monumentenwet 1988 en enkele andere wetten ten behoeve van de Archeologische Monumentenzorg mede in verband met de implementatie van het Verdrag van Valletta. Ministerie OCenW, Eerste Kamer, vergaderjaar 2005-2006. Den Haag.
- Ministerie van OCenW, 2009**. Brief Ministerk Plasterk met zijn visie op de Modernisering van de Monumentenzorg (MoMo), Brief aan Tweede Kamer d.d. 28 september, 2009.
- Ministerie van OCenW**, 2008a. Wijziging regeling Archeologische monumentenzorg, ministerie OC & W; 18 december 2007 WJZ-2007/36409 (8224). Ministerie van OCenW, Den Haag.
- Ministerie van OCenW**, 2008b. Visie op de modernisering van de monumentenzorg Een lust, geen last. Ministerie van OCenW, Den Haag.
- Ministerie van OCenW**, 2009a. Beleidsregel aanwijzing beschermde monumenten 5 januari 2009, nr. WJZ/82097 (8235), betreffende de bevoegdheid tot het aanwijzen van onroerende monumenten als beschermd monument, bedoeld in artikel 3 van de Monumentenwet 1988. Staatscourant 2009 nr. 169, 5 januari 2009.
- Ministerie van OCenW**, 2009b. Adviesnotitie met rapporten "Evaluatie cultuurhistorie in gemeentelijke ruimtelijke plannen" en "Bescherming bouwhistorische waarden", gericht aan de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, 9 maart 2009, nr. DCE/107343. Ministerie van OCenW, Den Haag
- Ministerie van OCenW**, 2012. Brief van Staatssecretaris Zijlstra (OCW) aan de Tweede Kamer met zijn reactie op het rapport 'Ruimte voor Archeologie' van RIGO Research en Advies, 7 februari 2012.
- Ministeries van OCenW, LNV, VROM & VenW**, 1999. *Belvedere: beleidsnota over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting*. Ministeries van OCenW, LNV, VROM & VenW, Den Haag.
- Ministeries van VROM, LNV, VenW & EZ**, 2006. *Nota Ruimte: ruimte voor ontwikkeling*. Ministerie van VROM, LNV, VenW & EZ, Den Haag.
- Ministerie van VROM**, 2007. *De nieuwe Wro geeft ruimte*. Ministerie van VROM, Den Haag.
- Ministeries van WVC & BZ**, 1992. *Europees verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed*. Europese Commissie, Valletta. Den Haag.
- Provincie Gelderland**, 2012. Nota Cultuur en Erfgoed 2013-2016, Hooflijnen van het huidige cultuurbeleid van provincie Gelderland. Provincie Gelderland, Arnhem.

- Provincie Gelderland**, 2004a. *Cultuurhistorische waardenkaart Gelderland (CHW-Gelderland)*. Provincie Gelderland, Arnhem (digitaal bestand).
- Provincie Gelderland**, 2004b. *Streekplan Gelderland 2005: kansen voor de regio's*. Provincie Gelderland, Arnhem.
- Provincie Gelderland**, 2005a. Belvoir2, deel I: steeds opnieuw schitteren: het provinciaal cultuurhistorisch beleid, uitvoeringsperiode 2005-2008. Provincie Gelderland, Arnhem.
- Provincie Gelderland**, 2005b. Belvoir2, deel II: gebiedsgewijs: cultuurhistorische beleidskaart en gebiedsprogramma's: uitwerking en toelichting van het provinciaal cultuurhistorisch beleid, uitvoeringsperiode 2005-2008. Provincie Gelderland, Arnhem..
- Provincie Gelderland**, 2007. *Streekplanuitwerking Nationale Landschappen*. Provincie Gelderland, Arnhem.
- Provincie Gelderland**, 2008c. Meer Verbindingen. Cultuurbeleid Provincie Gelderland 2009-2012. Provincie Gelderland, Arnhem.
- Provincie Gelderland**, 2008d. Actieplan Ruimtelijke Kwaliteit 2008 – 2011. MOOI GELDERLAND! Gedeeld bouwmeesterschap. Provincie Gelderland
- Provincie Gelderland**, 2009a. Belvoir3, deel : steeds opnieuw schitteren: het provinciaal cultuurhistorisch beleid, uitvoeringsperiode 2005-2008. Provincie Gelderland, Arnhem.
- Provincie Gelderland**, 2009b. De verdieping. Achtergronddocument Provinciaal beleidskader archeologie. Interimkader 2009-2012. Provincie Gelderland, Arnhem.
- Provincie Gelderland en Waterschap Rivierenland**, 2009d. *Aan de Wieg van het Waterschap*. Inventarisatie van dijken, kaden en watergangen in het Gelderse rivierengebied. Ontwerphandreikingen voor wateropgaven (*april 2009*). Provincie Gelderland, Arnhem. (studie is verricht door Robbert de Koning, landschapsarchitect; Ferdinand van Hemmen, landschapshistoricus; Alterra Wageningen.
- RIGO Research en Advies**: 'Ruimte voor archeologie, themaveldrapportages evaluatie Wamz (2011), opdrachtgever: Ministerie van OCenW; Auteurs: Geurt Keers, Hans van der Reijden, Hans van Rossum; Uitgave juli 2011, Rapportnummer P18090.
- Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden**, 2007. Wet van 21 december 2006 tot wijziging van de Monumentenwet 1988 en enkele andere wetten ten behoeve van de archeologische monumentenzorg mede in verband met de implementatie van het Verdrag van Valletta (Wet op de archeologische monumentenzorg). *Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden* 2007, nr. 42. De Nederlandse Regering/Staatsdrukkerij en Uitgeverij (Sdu), Den Haag.
- Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden**, 2007. Besluit archeologische monumentenzorg: besluit van 9 augustus 2007, houdende regels ter uitvoering van de Wet op de archeologische monumentenzorg en enkele technische wijzigingen van het Besluit indieningsvereisten aanvraag bouwvergunning. *Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden* 2007, nr. 292. De Nederlandse Regering/Staatsdrukkerij en Uitgeverij (Sdu), Den Haag.
- Tweede Kamer der Staten-Generaal**, 2003-2004. Memorie van toelichting, nr. 3 vergaderjaar 2003-2004, 29 259: wijziging van de Monumentenwet 1988 en enkele andere wetten ten behoeve van de archeologische monumentenzorg mede in verband met de implementatie van het Verdrag van Valletta (Wet op de archeologische monumentenzorg). Uitgave Tweede Kamer der Staten-Generaal, Den Haag.
- Willemse, N.W. & drs. H.F.A. Haarhuis**, 2008. Provinciale archeologiebalans Gelderland 1996-2006. *RAAP-rapport 1707*. RAAP archeologisch adviesbureau, Weesp.
- Zoetbrood, P.A.M, e.a. (red.)**, 2006: Uit balans: wordingsgeschiedenis en analyse van het bestand van wettelijk beschermde archeologische monumenten. Amersfoort. *Rapportage Archeologische Monumentenzorg* 122. RACM, Amersfoort.

### Geraadpleegde websites (o.a.)

[www.cultureelerfgoed.nl](http://www.cultureelerfgoed.nl)

[www.regiorivierenland.nl](http://www.regiorivierenland.nl)

[www.sikb.nl](http://www.sikb.nl)

[www.wetten.overheid.nl](http://www.wetten.overheid.nl)

[www.westmaasenwaal.nl](http://www.westmaasenwaal.nl)

[www.gelderland.nl](http://www.gelderland.nl)

[www.tremele.nl](http://www.tremele.nl)

[www.heemkundeverenigingleeuwen.nl](http://www.heemkundeverenigingleeuwen.nl)

[www.rijksmonumenten.nl](http://www.rijksmonumenten.nl)

### Gebruikte afkortingen

<b>AMR</b>	Actualisering Monumenten Register
<b>AMK</b>	Archeologische monumentenkaart
<b>AMvB</b>	Algemene Maatregel van Bestuur
<b>AMW</b>	Archeologische Monumentenwacht
<b>AMZ</b>	Archeologische monumentenzorg
<b>ARCHIS</b>	Archeologisch informatiesysteem
<b>Awb</b>	Algemene wet bestuursrecht
<b>AWG</b>	Archeologisch waardevolle gebied
<b>AWN</b>	Archeologische Werkgemeenschap Nederland
<b>AWV</b>	Archeologisch waardevol verwachtingsgebied
<b>APA</b>	Algemeen positief advies
<b>Bamz</b>	Besluit archeologische monumentenzorg
<b>BOL</b>	Besluit ontwikkeling van landschappen
<b>Brim</b>	Besluit rijkssubsidiëring instandhouding monumenten
<b>Bro</b>	Besluit Ruimtelijke Ordening
<b>Brom</b>	Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten
<b>Brhb</b>	Besluit rijkssubsidiëring historische buitenplaatsen
<b>Brrm</b>	Besluit rijkssubsidiëring restauratie monumenten
<b>CCvD</b>	Centraal College van Deskundigen
<b>CvAK</b>	College voor de Archeologische Kwaliteit
<b>CHB</b>	Cultuurhistorische beleidskaart
<b>CHW</b>	Cultuurhistorische waardenkaart
<b>DURP</b>	Digitale uitwisseling in ruimtelijke processen
<b>EHS</b>	Ecologische hoofdstructuur
<b>Fte</b>	Formatieruimte
<b>IKAW</b>	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
<b>ILG</b>	Investeringsbudget Landelijk Gebied
<b>KICH</b>	Kennis Infrastructuur CultuurHistorie
<b>KNA</b>	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
<b>LNV</b>	Landbouw Natuur Voedselkwaliteit
<b>LOP</b>	Landschapsontwikkelingsplan
<b>m.e.r.</b>	Millieueffectrapportage

<b>-Mv</b>	beneden maaiveld
<b>NHW</b>	Nieuwe Hollandse Waterlinie
<b>NOaA</b>	Nationale Onderzoeksagenda Archeologie
<b>NVvA</b>	Nederlandse Vereniging van Archeologen
<b>NWO</b>	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
<b>PHB</b>	Stichting Particuliere Historische Buitenplaatsen
<b>PJMP</b>	Provinciaal Meerjarenprogramma Vitaal Gelderland.
<b>PPC</b>	Provinciaal Planologische Commissie
<b>PvE</b>	Programma van Eisen
<b>RACM</b>	Rijksdienst voor Archeologie Cultuurlandschap en Monumenten (thans RIJKSDIENST VOOR HET CULTUREEL ERFGOED)
<b>RBT</b>	Regionaal Bureau voor het Toerisme
<b>RCE</b>	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (voorheen RACM)
<b>RIA</b>	Rijksinspectie voor de archeologie
<b>RNV</b>	Regio Noord Veluwe
<b>ROB</b>	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (per 2006 opgegaan in de RACM; sinds 2009 in de RIJKSDIENST VOOR HET CULTUREEL ERFGOED)
<b>RUL</b>	Rijksuniversiteit van Leiden
<b>RVB</b>	Ruimtelijke Visie Buitengebied
<b>SIKB</b>	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer
<b>StER</b>	Stimuleringsprogramma Economie Rivierenland
<b>VNG</b>	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
<b>VROM</b>	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
<b>WABO</b>	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
<b>Wamz</b>	Wet op de archeologische monumentenzorg
<b>WILG</b>	Wet inrichting landelijk gebied
<b>Wkpd</b>	Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
<b>WRO</b>	(huidige) Wet op de Ruimtelijke Ordening
<b>Wro</b>	(nieuwe) Wet ruimtelijke ordening

## Bijlage 1 Voorbeeldplanregels

*In deze bijlage is een set van archeologische planregels opgenomen die de gemeente West Maas en Waal kan gebruiken bij het vaststellen van nieuwe bestemmingsplannen en beheersverordeningen.*

### Waarde – Archeologie 1

#### 1. Bestemmingsomschrijving

De voor Waarde - Archeologie 1 aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor bescherming en veiligstelling van de op en/of in deze gronden voorkomende te verwachten archeologische waarden.

#### 2. Bouwregels

##### 2.1. Voorrangregeling

Indien strijd ontstaat tussen het belang van de bescherming van de archeologische waarden als bedoeld in dit artikel en het bepaalde in de overige artikelen prevaleert de bestemming "Waarde – Archeologie 1".

##### 2.2. Bouwen volgens de onderliggende bestemming

Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een omgevingsvergunning, voor bouwwerken een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate zijn vastgesteld.

##### 2.3. Voorwaarden aan de omgevingsvergunning voor bouwen

Alvorens de omgevingsvergunning voor het bouwen te verlenen wint het bevoegd gezag advies in bij een archeologische deskundige van de gemeente West Maas en Waal of een daarvoor in de plaats gestelde deskundige.

Indien uit het in lid 2.2 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de bouwvergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

##### 2.4. Het bepaalde in artikel 2.2 is niet van toepassing

- a. indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering;
- b. voor een bouwwerk waarbij geen graafwerkzaamheden dieper dan 40 centimeter noodzakelijk zijn of met een oppervlakte kleiner dan 100 m<sup>2</sup>

#### 3. Omgevingsvergunning voor werken en werkzaamheden

##### 3.1. Omgevingsvergunning

- a. Het is verboden op of in de gronden met de bestemming Waarde – Archeologie 1 zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning verleend door het bevoegd gezag de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

1. grondwerken, waartoe worden gerekend het afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, ophogen alsmede het vergraven, wegruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren en het aanleggen van drainage;
  2. het verlagen en verhogen van het waterpeil;
  3. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard, waarbij stobben worden verwijderd;
  4. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
  5. het aanleggen en verwijderen van verhardingen ten behoeve van wegen, paden, parkeergelegenheden en andere oppervlakteverhardingen;
  6. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of andere wijze indrijven van voorwerpen.
- b. De aanlegvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in sub a genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal.
- c. De vergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.
- d. Voor zover de in sub a genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning één van de volgende voorschriften wordt verbonden:
1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
  2. de verplichting tot het doen van opgravingen,
  3. de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
- d. Voor de verlening van de omgevingsvergunning vraagt het bevoegd gezag advies aan de archeologische deskundige van de gemeente West Maas en Waal of een daarvoor in de plaats gestelde deskundige.

### 3.2. *Uitzondering verbod*

Het verbod als bedoeld in artikel 3.1. is niet van toepassing:

- a. voor werken en werkzaamheden die de archeologische waarden niet onevenredig kunnen schaden, hetgeen mede op basis van archeologisch onderzoek dient te zijn aangetoond;
- b. wanneer de werken en werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van het normale beheer en onderhoud;
- c. indien met de werken en werkzaamheden mag worden begonnen ten tijde van het van kracht worden van het plan;
- d. bij werken en werkzaamheden die onderdeel uitmaken van een archeologisch onderzoek of daarop gericht zijn;
- e. bij werken en werkzaamheden op en in gronden waarvan op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat er geen archeologische waarden aanwezig zijn;
- f. bij het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, voor zover daarvoor een omgevingsvergunning voor het bouwen of ontgronden is vereist;
- g. voor werken en werkzaamheden die mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning;
- h. voor werken of werkzaamheden die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van de inwerkingtreding van het plan;
- i. voor werken en werkzaamheden waarbij geen graafwerkzaamheden dieper dan 40 centimeter noodzakelijk zijn of met een oppervlakte kleiner dan 100 m<sup>2</sup>

## 4. **Wijzigingsbevoegdheid**

Het bevoegd gezag kan de dubbelbestemming wijzigen door:

a. voor een of meer bestemmingsvlakken de dubbelbestemming geheel of gedeeltelijk van de verbeelding te verwijderen, indien:

1. uit nader archeologisch onderzoek is gebleken dat ter plaatse geen archeologische waarden aanwezig zijn;
2. het op grond van nader archeologisch onderzoek niet meer noodzakelijk wordt geacht dat het bestemmingsplan ter plaatse in bescherming en veiligstelling van archeologische waarden voorziet.

b. de onderlinge begrenzing tussen verschillende dubbelbestemmingen te verschuiven.

## **Waarde – Archeologie 2**

### **1. Bestemmingsomschrijving**

De voor Waarde - Archeologie 2 aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor bescherming en veiligstelling van de op en/of in deze gronden voorkomende te verwachten archeologische waarden.

### **2. Bouwregels**

#### *2.1. Voorrangsregeling*

Indien strijd ontstaat tussen het belang van de bescherming van de archeologische waarden als bedoeld in dit artikel en het bepaalde in de overige artikelen prevaleert de bestemming "Waarde – Archeologie 2".

#### *2.2. Bouwen volgens de onderliggende bestemming*

Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een omgevingsvergunning, voor bouwwerken een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate zijn vastgesteld.

#### *2.3. Voorwaarden aan de omgevingsvergunning voor bouwen*

Alvorens de omgevingsvergunning voor het bouwen te verlenen wint het bevoegd gezag advies in bij een archeologische deskundige van de gemeente West Maas en Waal of een daarvoor in de plaats gestelde deskundige.

Indien uit het in lid 2.2 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de bouwvergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

#### *2.4. Het bepaalde in artikel 2.2 is niet van toepassing*

- a. indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering;
- b. voor een bouwwerk waarbij geen graafwerkzaamheden dieper dan 40 centimeter noodzakelijk zijn of met een oppervlakte kleiner dan 500 m<sup>2</sup>

### **3. Omgevingsvergunning voor werken en werkzaamheden**

#### *3.1. Omgevingsvergunning*



- a. Het is verboden op of in de gronden met de bestemming Waarde – Archeologie 2 zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning verleend door het bevoegd gezag de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
1. grondwerken, waartoe worden gerekend het afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, ophogen alsmede het vergraven, wegruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren en het aanleggen van drainage;
  2. het verlagen en verhogen van het waterpeil;
  3. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard, waarbij stobben worden verwijderd;
  4. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
  5. het aanleggen en verwijderen van verhardingen ten behoeve van wegen, paden, parkeergelegenheden en andere oppervlakteverhardingen;
  6. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of andere wijze indrijven van voorwerpen.
- b. De aanlegvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in sub a genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal.
- c. De vergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.
- d. Voor zover de in sub a genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning één van de volgende voorschriften wordt verbonden:
1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
  2. de verplichting tot het doen van opgravingen,
  3. de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
- d. Voor de verlening van de omgevingsvergunning vraagt het bevoegd gezag advies aan de archeologische deskundige van de gemeente West Maas en Waal of een daarvoor in de plaats gestelde deskundige.

### 3.2. *Uitzondering verbod*

Het verbod als bedoeld in artikel 3.1. is niet van toepassing:

- a. voor werken en werkzaamheden die de archeologische waarden niet onevenredig kunnen schaden, hetgeen mede op basis van archeologisch onderzoek dient te zijn aangetoond;
- b. wanneer de werken en werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van het normale beheer en onderhoud;
- c. indien met de werken en werkzaamheden mag worden begonnen ten tijde van het van kracht worden van het plan;
- d. bij werken en werkzaamheden die onderdeel uitmaken van een archeologisch onderzoek of daarop gericht zijn;
- e. bij werken en werkzaamheden op en in gronden waarvan op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat er geen archeologische waarden aanwezig zijn;
- f. bij het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, voor zover daarvoor een omgevingsvergunning voor het bouwen of ontgronden is vereist;
- g. voor werken en werkzaamheden die mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning;
- h. voor werken of werkzaamheden die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van de inwerkingtreding van het plan;
- i. voor werken en werkzaamheden waarbij geen graafwerkzaamheden dieper dan 40 centimeter noodzakelijk zijn of met een oppervlakte kleiner dan 500 m<sup>2</sup>

#### **4. Wijzigingsbevoegdheid**

Het bevoegd gezag kan de dubbelbestemming wijzigen door:

a. voor een of meer bestemmingsvlakken de dubbelbestemming geheel of gedeeltelijk van de verbeelding te verwijderen, indien:

1. uit nader archeologisch onderzoek is gebleken dat ter plaatse geen archeologische waarden aanwezig zijn;
2. het op grond van nader archeologisch onderzoek niet meer noodzakelijk wordt geacht dat het bestemmingsplan ter plaatse in bescherming en veiligstelling van archeologische waarden voorziet.

b. de onderlinge begrenzing tussen verschillende dubbelbestemmingen te verschuiven.

### **Waarde – Archeologie 3**

#### **1. Bestemmingsomschrijving**

De voor Waarde - Archeologie 3 aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor bescherming en veiligstelling van de op en/of in deze gronden voorkomende te verwachten archeologische waarden.

#### **2. Bouwregels**

##### *2.1. Voorrangsregeling*

Indien strijd ontstaat tussen het belang van de bescherming van de archeologische waarden als bedoeld in dit artikel en het bepaalde in de overige artikelen prevaleert de bestemming "Waarde – Archeologie 3".

##### *2.2. Bouwen volgens de onderliggende bestemming*

Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een omgevingsvergunning, voor bouwwerken een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate zijn vastgesteld.

##### *2.3. Voorwaarden aan de omgevingsvergunning voor bouwen*

Alvorens de omgevingsvergunning voor het bouwen te verlenen wint het bevoegd gezag advies in bij een archeologische deskundige van de gemeente West Maas en Waal of een daarvoor in de plaats gestelde deskundige.

Indien uit het in lid 2.2 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de bouwvergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

##### *2.4. Het bepaalde in artikel 2.2 is niet van toepassing*

- a. indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering;
- b. voor een bouwwerk waarbij geen graafwerkzaamheden dieper dan 100 centimeter noodzakelijk zijn of met een oppervlakte kleiner dan 1.000 m<sup>2</sup>

### 3. Omgevingsvergunning voor werken en werkzaamheden

#### 3.1. Omgevingsvergunning

a. Het is verboden op of in de gronden met de bestemming Waarde – Archeologie 3 zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning verleend door het bevoegd gezag de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

1. grondwerken, waartoe worden gerekend het afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, ophogen alsmede het vergraven, wegruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren en het aanleggen van drainage;
2. het verlagen en verhogen van het waterpeil;
3. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard, waarbij stobben worden verwijderd;
4. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
5. het aanleggen en verwijderen van verhardingen ten behoeve van wegen, paden, parkeergelegenheden en andere oppervlakteverhardingen;
6. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of andere wijze indrijven van voorwerpen.

b. De aanlegvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in sub a genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal.

c. De vergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

d. Voor zover de in sub a genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning één van de volgende voorschriften wordt verbonden:

1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
2. de verplichting tot het doen van opgravingen,
3. de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

d. Voor de verlening van de omgevingsvergunning vraagt het bevoegd gezag advies aan de archeologische deskundige van de gemeente West Maas en Waal of een daarvoor in de plaats gestelde deskundige.

#### 3.2. Uitzondering verbod

Het verbod als bedoeld in artikel 3.1. is niet van toepassing:

- a. voor werken en werkzaamheden die de archeologische waarden niet onevenredig kunnen schaden, hetgeen mede op basis van archeologisch onderzoek dient te zijn aangetoond;
- b. wanneer de werken en werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van het normale beheer en onderhoud;
- c. indien met de werken en werkzaamheden mag worden begonnen ten tijde van het van kracht worden van het plan;
- d. bij werken en werkzaamheden die onderdeel uitmaken van een archeologisch onderzoek of daarop gericht zijn;
- e. bij werken en werkzaamheden op en in gronden waarvan op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat er geen archeologische waarden aanwezig zijn;
- f. bij het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, voor zover daarvoor een omgevingsvergunning voor het bouwen of ontgronden is vereist;
- g. voor werken en werkzaamheden die mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning;

- h. voor werken of werkzaamheden die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van de inwerkingtreding van het plan;
- i. voor werken en werkzaamheden waarbij geen graafwerkzaamheden dieper dan 100 centimeter noodzakelijk zijn of met een oppervlakte kleiner dan 1.000 m<sup>2</sup>

#### **4. Wijzigingsbevoegdheid**

Het bevoegd gezag kan de dubbelbestemming wijzigen door:

- a. voor een of meer bestemmingsvlakken de dubbelbestemming geheel of gedeeltelijk van de verbeelding te verwijderen, indien:
  - 1. uit nader archeologisch onderzoek is gebleken dat ter plaatse geen archeologische waarden aanwezig zijn;
  - 2. het op grond van nader archeologisch onderzoek niet meer noodzakelijk wordt geacht dat het bestemmingsplan ter plaatse in bescherming en veiligstelling van archeologische waarden voorziet.
- b. de onderlinge begrenzing tussen verschillende dubbelbestemmingen te verschuiven.

### **Waarde – Archeologie 4**

#### **1. Bestemmingsomschrijving**

De voor Waarde - Archeologie 4 aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor bescherming en veiligstelling van de op en/of in deze gronden voorkomende te verwachten archeologische waarden.

#### **2. Bouwregels**

##### *2.1. Voorrangregeling*

Indien strijd ontstaat tussen het belang van de bescherming van de archeologische waarden als bedoeld in dit artikel en het bepaalde in de overige artikelen prevaleert de bestemming "Waarde – Archeologie 4".

##### *2.2. Bouwen volgens de onderliggende bestemming*

Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een omgevingsvergunning, voor bouwwerken een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijken de aanvraag zullen worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate zijn vastgesteld.

##### *2.3. Voorwaarden aan de omgevingsvergunning voor bouwen*

Alvorens de omgevingsvergunning voor het bouwen te verlenen wint het bevoegd gezag advies in bij een archeologische deskundige van de gemeente West Maas en Waal of een daarvoor in de plaats gestelde deskundige.

Indien uit het in lid 2.2 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de bouwvergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

2.4. Het bepaalde in artikel 2.2 is niet van toepassing

- a. indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering;
- b. voor een bouwwerk waarbij geen graafwerkzaamheden dieper dan 150 centimeter noodzakelijk zijn of met een oppervlakte kleiner dan 1.000 m<sup>2</sup>

### **3. Omgevingsvergunning voor werken en werkzaamheden**

#### *3.1. Omgevingsvergunning*

- a. Het is verboden op of in de gronden met de bestemming Waarde – Archeologie 4 zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning verleend door het bevoegd gezag de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:
  1. grondwerken, waartoe worden gerekend het afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, ophogen alsmede het vergraven, wegruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren en het aanleggen van drainage;
  2. het verlagen en verhogen van het waterpeil;
  3. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard, waarbij stobben worden verwijderd;
  4. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
  5. het aanleggen en verwijderen van verhardingen ten behoeve van wegen, paden, parkeergelegenheden en andere oppervlakteverhardingen;
  6. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of andere wijze indrijven van voorwerpen.
- b. De aanlegvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in sub a genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal.
- c. De vergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.
- d. Voor zover de in sub a genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning één van de volgende voorschriften wordt verbonden:
  1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
  2. de verplichting tot het doen van opgravingen,
  3. de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.
- d. Voor de verlening van de omgevingsvergunning vraagt het bevoegd gezag advies aan de archeologische deskundige van de gemeente West Maas en Waal of een daarvoor in de plaats gestelde deskundige.

#### *3.2. Uitzondering verbod*

Het verbod als bedoeld in artikel 3.1. is niet van toepassing:

- a. voor werken en werkzaamheden die de archeologische waarden niet onevenredig kunnen schaden, hetgeen mede op basis van archeologisch onderzoek dient te zijn aangetoond;
- b. wanneer de werken en werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van het normale beheer en onderhoud;
- c. indien met de werken en werkzaamheden mag worden begonnen ten tijde van het van kracht worden van het plan;
- d. bij werken en werkzaamheden die onderdeel uitmaken van een archeologisch onderzoek of daarop gericht zijn;
- e. bij werken en werkzaamheden op en in gronden waarvan op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat er geen archeologische waarden aanwezig zijn;

- f. bij het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, voor zover daarvoor een omgevingsvergunning voor het bouwen of ontgronden is vereist;
- g. voor werken en werkzaamheden die mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning;
- h. voor werken of werkzaamheden die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van de inwerkingtreding van het plan;
- i. voor werken en werkzaamheden waarbij geen graafwerkzaamheden dieper dan 150 centimeter noodzakelijk zijn of met een oppervlakte kleiner dan 1.000 m<sup>2</sup>

#### **4. Wijzigingsbevoegdheid**

Het bevoegd gezag kan de dubbelbestemming wijzigen door:

- a. voor een of meer bestemmingsvlakken de dubbelbestemming geheel of gedeeltelijk van de verbeelding te verwijderen, indien:
  - 1. uit nader archeologisch onderzoek is gebleken dat ter plaatse geen archeologische waarden aanwezig zijn;
  - 2. het op grond van nader archeologisch onderzoek niet meer noodzakelijk wordt geacht dat het bestemmingsplan ter plaatse in bescherming en veiligstelling van archeologische waarden voorziet.
- b. de onderlinge begrenzing tussen verschillende dubbelbestemmingen te verschuiven.

### **Waarde – Archeologie 5**

#### **1. Bestemmingsomschrijving**

De voor Waarde - Archeologie 5 aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor bescherming en veiligstelling van de op en/of in deze gronden voorkomende te verwachten archeologische waarden.

#### **2. Bouwregels**

##### *2.1. Voorrangregeling*

Indien strijd ontstaat tussen het belang van de bescherming van de archeologische waarden als bedoeld in dit artikel en het bepaalde in de overige artikelen prevaleert de bestemming "Waarde – Archeologie 5".

##### *2.2. Bouwen volgens de onderliggende bestemming*

Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een omgevingsvergunning, voor bouwwerken een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate zijn vastgesteld.

##### *2.3. Voorwaarden aan de omgevingsvergunning voor bouwen*

Alvorens de omgevingsvergunning voor het bouwen te verlenen wint het bevoegd gezag advies in bij een archeologische deskundige van de gemeente West Maas en Waal of een daarvoor in de plaats gestelde deskundige.

Indien uit het in lid 2.2 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de bouwvergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;

c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

2.4. Het bepaalde in artikel 2.2 is niet van toepassing

- a. indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering;
- b. voor een bouwwerk waarbij geen graafwerkzaamheden dieper dan 40 centimeter noodzakelijk zijn of met een oppervlakte kleiner dan 5.000 m<sup>2</sup>

### 3. Omgevingsvergunning voor werken en werkzaamheden

#### 3.1. *Omgevingsvergunning*

a. Het is verboden op of in de gronden met de bestemming Waarde – Archeologie 5 zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning verleend door het bevoegd gezag de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

1. grondwerken, waartoe worden gerekend het afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, ophogen alsmede het vergraven, wegruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren en het aanleggen van drainage;
2. het verlagen en verhogen van het waterpeil;
3. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard, waarbij stobben worden verwijderd;
4. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
5. het aanleggen en verwijderen van verhardingen ten behoeve van wegen, paden, parkeergelegenheden en andere oppervlakteverhardingen;
6. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of andere wijze indrijven van voorwerpen.

b. De aanlegvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in sub a genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal.

c. De vergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

d. Voor zover de in sub a genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning één van de volgende voorschriften wordt verbonden:

1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
2. de verplichting tot het doen van opgravingen,
3. de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

d. Voor de verlening van de omgevingsvergunning vraagt het bevoegd gezag advies aan de archeologische deskundige van de gemeente West Maas en Waal of een daarvoor in de plaats gestelde deskundige.

#### 3.2. *Uitzondering verbod*

Het verbod als bedoeld in artikel 3.1. is niet van toepassing:

- a. voor werken en werkzaamheden die de archeologische waarden niet onevenredig kunnen schaden, hetgeen mede op basis van archeologisch onderzoek dient te zijn aangetoond;
- b. wanneer de werken en werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van het normale beheer en onderhoud;

- c. indien met de werken en werkzaamheden mag worden begonnen ten tijde van het van kracht worden van het plan;
- d. bij werken en werkzaamheden die onderdeel uitmaken van een archeologisch onderzoek of daarop gericht zijn;
- e. bij werken en werkzaamheden op en in gronden waarvan op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat er geen archeologische waarden aanwezig zijn;
- f. bij het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, voor zover daarvoor een omgevingsvergunning voor het bouwen of ontgronden is vereist;
- g. voor werken en werkzaamheden die mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning;
- h. voor werken of werkzaamheden die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van de inwerkingtreding van het plan;
- i. voor werken en werkzaamheden waarbij geen graafwerkzaamheden dieper dan 40 centimeter noodzakelijk zijn of met een oppervlakte kleiner dan 5.000 m<sup>2</sup>

#### **4. Wijzigingsbevoegdheid**

Het bevoegd gezag kan de dubbelbestemming wijzigen door:

- a. voor een of meer bestemmingsvlakken de dubbelbestemming geheel of gedeeltelijk van de verbeelding te verwijderen, indien:
  - 1. uit nader archeologisch onderzoek is gebleken dat ter plaatse geen archeologische waarden aanwezig zijn;
  - 2. het op grond van nader archeologisch onderzoek niet meer noodzakelijk wordt geacht dat het bestemmingsplan ter plaatse in bescherming en veiligstelling van archeologische waarden voorziet.
- b. de onderlinge begrenzing tussen verschillende dubbelbestemmingen te verschuiven.

### **Waarde – Archeologie 6**

#### **1. Bestemmingsomschrijving**

De voor Waarde - Archeologie 6 aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor bescherming en veiligstelling van de op en/of in deze gronden voorkomende te verwachten archeologische waarden.

#### **2. Bouwregels**

##### *2.1. Voorrangsregeling*

Indien strijd ontstaat tussen het belang van de bescherming van de archeologische waarden als bedoeld in dit artikel en het bepaalde in de overige artikelen prevaleert de bestemming "Waarde – Archeologie 6".

##### *2.2. Bouwen volgens de onderliggende bestemming*

Voor het bouwen overeenkomstig de regels voor de andere op deze gronden voorkomende bestemmingen dient de aanvrager van een omgevingsvergunning, voor bouwwerken een rapport te overleggen waarin de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag zullen worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate zijn vastgesteld.

##### *2.3. Voorwaarden aan de omgevingsvergunning voor bouwen*

Alvorens de omgevingsvergunning voor het bouwen te verlenen wint het bevoegd gezag advies in bij een archeologische deskundige van de gemeente West Maas en Waal of een daarvoor in de plaats gestelde deskundige.

Indien uit het in lid 2.2 genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning zullen of kunnen worden verstoord, kunnen burgemeester en wethouders één of meerdere van de volgende voorwaarden verbinden aan de bouwvergunning:



- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

#### 2.4. Het bepaalde in artikel 2.2 is niet van toepassing

- a. indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering;
- b. voor een bouwwerk waarbij geen graafwerkzaamheden dieper dan 100 centimeter noodzakelijk zijn of met een oppervlakte kleiner dan 3.5 hectare.

### 3. Omgevingsvergunning voor werken en werkzaamheden

#### 3.1. *Omgevingsvergunning*

a. Het is verboden op of in de gronden met de bestemming Waarde – Archeologie 6 zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning verleend door het bevoegd gezag de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

1. grondwerken, waartoe worden gerekend het afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, ophogen alsmede het vergraven, wegruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren en het aanleggen van drainage;
2. het verlagen en verhogen van het waterpeil;
3. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard, waarbij stobben worden verwijderd;
4. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
5. het aanleggen en verwijderen van verhardingen ten behoeve van wegen, paden, parkeergelegenheden en andere oppervlakteverhardingen;
6. het uitvoeren van heiwerkzaamheden en het op een of andere wijze indrijven van voorwerpen.

b. De aanlegvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in sub a genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal.

c. De vergunning wordt niet verleend dan nadat de aanvrager een rapport heeft overgelegd, waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld.

d. Voor zover de in sub a genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden kunnen leiden tot een verstoring van archeologisch materiaal, kan de vergunning worden verleend, indien aan de vergunning één van de volgende voorschriften wordt verbonden:

1. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
2. de verplichting tot het doen van opgravingen,
3. de verplichting de oprichting van het bouwwerk te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg die voldoet aan door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen kwalificaties.

d. Voor de verlening van de omgevingsvergunning vraagt het bevoegd gezag advies aan de archeologische deskundige van de gemeente West Maas en Waal of een daarvoor in de plaats gestelde deskundige.

#### 3.2. *Uitzondering verbod*

Het verbod als bedoeld in artikel 3.1. is niet van toepassing:

- a. voor werken en werkzaamheden die de archeologische waarden niet onevenredig kunnen schaden, hetgeen mede op basis van archeologisch onderzoek dient te zijn aangetoond;
- b. wanneer de werken en werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van het normale beheer en onderhoud;
- c. indien met de werken en werkzaamheden mag worden begonnen ten tijde van het van kracht worden van het plan;
- d. bij werken en werkzaamheden die onderdeel uitmaken van een archeologisch onderzoek of daarop gericht zijn;
- e. bij werken en werkzaamheden op en in gronden waarvan op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat er geen archeologische waarden aanwezig zijn;
- f. bij het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur, voor zover daarvoor een omgevingsvergunning voor het bouwen of ontgronden is vereist;
- g. voor werken en werkzaamheden die mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning;
- h. voor werken of werkzaamheden die reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van de inwerkingtreding van het plan;
- i. voor werken en werkzaamheden waarbij geen graafwerkzaamheden dieper dan 100 centimeter noodzakelijk zijn of met een oppervlakte kleiner dan 3.5 hectare.

#### **4. Wijzigingsbevoegdheid**

Het bevoegd gezag kan de dubbelbestemming wijzigen door:

- a. voor een of meer bestemmingsvlakken de dubbelbestemming geheel of gedeeltelijk van de verbeelding te verwijderen, indien:
  - 1. uit nader archeologisch onderzoek is gebleken dat ter plaatse geen archeologische waarden aanwezig zijn;
  - 2. het op grond van nader archeologisch onderzoek niet meer noodzakelijk wordt geacht dat het bestemmingsplan ter plaatse in bescherming en veiligstelling van archeologische waarden voorziet.
- b. de onderlinge begrenzing tussen verschillende dubbelbestemmingen te verschuiven.

## Bijlage 2 Voorstel aanpassing Erfgoedverordening

*In deze bijlage is een voorstel geformuleerd op welke wijze de gemeente West Maas en Waal haar erfgoedverordening kan aanpassen aan het juridische regime van vrijstellingsgrenzen zoals verwoord in deze nota.*

### **oud**

Gelet op artikel 149 van de gemeentewet, de artikelen 12,15 en 38 van de Monumentenwet 1988 en de artikelen 2.1 en 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

### **Hoofdstuk 1. Algemeen**

#### **Artikel 1. Begripsbepalingen**

Deze verordening verstaat onder:

- a. gemeentelijk monument: een overeenkomstig deze verordening als beschermd gemeentelijk monument aangewezen:
  1. zaak, die van algemeen belang is wegens zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde;
  2. terrein dat van algemeen belang is wegens een daar aanwezige zaak bedoeld onder 1;
- b. gemeentelijke monumentenlijst: de lijst waarop zijn geregistreerd de overeenkomstig deze verordening als gemeentelijk monument aangewezen zaken of terreinen bedoeld in onderdeel a;
- c. beschermd monument: beschermd monument als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
- d. monumentencommissie: de op basis van art.15 Monumentenwet 1988 ingestelde commissie met als taak het college op verzoek of uit eigen beweging te adviseren over de toepassing van de Monumentenwet 1988, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de verordening en het monumentenbeleid;
- e. landelijke Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden: landelijke kaart met een schaal van 1:50.000, die op basis van geomorfologische gegevens, de kans weergeeft op de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen, waarbij onderscheid wordt gemaakt in hoge, middelhoge, lage en zeer lage trefkans;
- f. provinciale Archeologische Monumentenkaart: topografische kaart van (delen van) het provinciale grondgebied, waarop archeologische monumenten en archeologische gebieden zijn aangegeven;
- g. archeologisch verwachtingsgebied: gebied, aangegeven op de archeologische waardekaart, waarvan is aangegeven dat in bepaalde mate archeologische vondsten of sporen te verwachten zijn;
- h. hoge verwachtingswaarde: grote kans op archeologische vondsten of informatie;
- i. middelhoge verwachtingswaarde: gemiddelde kans op archeologische vondsten of informatie;
- j. lage verwachtingswaarde: kleine kans op archeologische vondsten of informatie;
- k. plan van aanpak: plan dat weergeeft hoe een archeologische uitvoerder de vragen zoals omschreven in het programma van eisen denkt te gaan beantwoorden;
- l. programma van eisen: programma dat door het college wordt vastgesteld en waarmee kaders worden gesteld voor het ontwerp en de uitvoering van archeologisch onderzoek;
- m. gemeentelijke beleidsadvieskaart behorende bij de archeologische paragraaf van het bestemmingsplan;
- n. bevoegd gezag: bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
- o. het college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente West Maas en Waal;
- p. vergunning: een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, of 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
- q. Wabo: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

### **Nieuw**

Gelet op artikel 149 van de gemeentewet, de artikelen 12,15 en 38 van de Monumentenwet 1988 en de artikelen 2.1 en 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

### **Hoofdstuk 1. Algemeen**

#### **Artikel 1. Begripsbepalingen**

Deze verordening verstaat onder:

- a. gemeentelijk monument: een overeenkomstig deze verordening als beschermd gemeentelijk monument aangewezen:
  1. zaak, die van algemeen belang is wegens zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde;
  2. terrein dat van algemeen belang is wegens een daar aanwezige zaak bedoeld onder 1;

- b. gemeentelijke monumentenlijst: de lijst waarop zijn geregistreerd de overeenkomstig deze verordening als gemeentelijk monument aangewezen zaken of terreinen bedoeld in onderdeel a;
- c. beschermd monument: beschermd monument als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
- d. monumentencommissie: de op basis van art.15 Monumentenwet 1988 ingestelde commissie met als taak het college op verzoek of uit eigen beweging te adviseren over de toepassing van de Monumentenwet 1988, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de verordening en het monumentenbeleid;
- e. gemeentelijke archeologische beleidskaart: een door het college vastgestelde topografische kaart van het gemeentelijke grondgebied of delen van het grondgebied, waarop archeologisch waardevolle gebieden en archeologische verwachtingsgebieden zijn aangegeven;
- f. archeologisch waardevol gebied: gebied, aangegeven op de gemeentelijk archeologische beleidskaart, waarvan is vastgesteld dat er archeologische vondsten of sporen aanwezig zijn;
- g. archeologisch verwachtingsgebied: gebied, aangegeven op de gemeentelijk archeologische beleidskaart, waarvan kan worden verwacht dat er archeologische vondsten of sporen aanwezig zijn;
- h. hoge verwachtingswaarde: grote kans op archeologische vondsten of informatie;
- i. gematigde verwachtingswaarde: gemiddelde kans op archeologische vondsten of informatie;
- j. lage verwachtingswaarde: kleine kans op archeologische vondsten of informatie;
- k. plan van aanpak: plan dat weergeeft hoe een archeologische uitvoerder de vragen zoals omschreven in het programma van eisen denkt te gaan beantwoorden;
- l. programma van eisen: programma dat door het college wordt vastgesteld en waarmee kaders worden gesteld voor het ontwerp en de uitvoering van archeologisch onderzoek;
- m. bevoegd gezag: bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
- n. het college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente West Maas en Waal;
- o. vergunning: een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, of 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
- p. Wabo: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

## oud

### Hoofdstuk 5. Instandhouding van archeologische terreinen

#### Artikel 16. Instandhoudingbepaling

1. Het is verboden om in een archeologisch monument, bedoeld in artikel 1, onder a, sub 2 of een archeologisch verwachtingsgebied, bedoeld in artikel 1, onder h, de bodem dieper dan 30 cm onder de oppervlakte te verstoren.
2. Het verbod in lid 1 is niet van toepassing indien;
  - a. het een verstoring betreft van een archeologisch monument of archeologisch verwachtingsgebied als aangegeven op de gemeentelijke waardenkaart, provinciale archeologische monumentenkaart en de landelijke indicatieve kaart van archeologische waarden en waarbij die verstoring plaatsvindt:
    - in een gebied met een middelhoge archeologische verwachtingswaarde en het te verstoren gebied kleiner is dan 2.000 m<sup>2</sup>, of;
    - in een gebied met hoge archeologische verwachtingswaarde en het te verstoren gebied kleiner is dan 100 m<sup>2</sup>
    - in een gebied op een terrein met een archeologische waarde en het te verstoren gebied kleiner is dan 100 m<sup>2</sup>.
  - b. in het geldend bestemmingsplan bepalingen zijn opgenomen omtrent archeologische monumentenzorg.
  - c. sprake is van een activiteit als bedoeld in artikel 2.12, eerste en tweede lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en hierin voorschriften zijn opgenomen omtrent archeologische monumentenzorg.
  - d. het college nadere regels stelt met betrekking tot de uitvoering van werkzaamheden die leiden tot een verstoring van een archeologisch monument of archeologisch verwachtingsgebied als aangegeven op de gemeentelijke waardenkaart, provinciale archeologische monumentenkaart en de landelijke indicatieve kaart van archeologische waarden;
  - e. een rapport is overlegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:
    - het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
    - de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
    - in het geheel geen archeologische waarden aanwezig zijn.

## **NIEUW**

### **Hoofdstuk 5. Instandhouding van archeologische terreinen**

#### **Artikel 16. Instandhoudingbepaling**

1. Het is verboden om in een archeologisch monument, bedoeld in artikel 1, onder a, sub 2 of een archeologisch verwachtingsgebied, bedoeld in artikel 1, onder h, de bodem dieper dan 30 cm onder de oppervlakte te verstoren.
2. Het verbod in lid 1 is niet van toepassing indien;
  - a. het een verstoring betreft van een archeologisch monument of archeologisch verwachtingsgebied als aangegeven op de gemeentelijke archeologische beleidskaart waarbij die verstoring plaatsvindt:
    - in een gebied met een lage archeologische verwachtingswaarde en het te verstoren gebied kleiner is dan 3.5 hectare, of;
    - in een gebied met gematigde archeologische verwachtingswaarde en het te verstoren gebied kleiner is dan 5.000 m<sup>2</sup>
    - in een gebied met hoge archeologische verwachtingswaarde (diep) en het te verstoren gebied kleiner is dan 1.000 m<sup>2</sup>
    - in een gebied met hoge archeologische verwachtingswaarde (middeldiep) en het te verstoren gebied kleiner is dan 1.000 m<sup>2</sup>
    - in een gebied met hoge archeologische verwachtingswaarde (ondiep) en het te verstoren gebied kleiner is dan 500 m<sup>2</sup>
    - in een gebied op een terrein met een archeologische waarde en het te verstoren gebied kleiner is dan 100 m<sup>2</sup>.
  - b. in het geldend bestemmingsplan bepalingen zijn opgenomen omtrent archeologische monumentenzorg.
  - c. sprake is van een activiteit als bedoeld in artikel 2.12, eerste en tweede lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en hierin voorschriften zijn opgenomen omtrent archeologische monumentenzorg.
  - d. het college nadere regels stelt met betrekking tot de uitvoering van werkzaamheden die leiden tot een verstoring van een archeologisch monument of archeologisch verwachtingsgebied als aangegeven op de gemeentelijke waardenkaart, provinciale archeologische monumentenkaart en de landelijke indicatieve kaart van archeologische waarden;
  - e. een rapport is overlegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:
    - het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
    - de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
    - in het geheel geen archeologische waarden aanwezig zijn.

## Bijlage 3 Richtlijnen voor archeologiesparend bouwen<sup>10</sup>

### ***Voorkomen van schade (hoe?)***

Archeologische resten in de bodem kunnen door een veelheid aan ingrepen worden geschaad. In de praktijk wordt rekening gehouden met bedreiging door de volgende typen ingrepen:

- het deels of geheel verdwijnen van de archeologie als gevolg van ontgraven (riolsleuven, wegcunetten, bermsloten);
- perforatie van de archeologische laag als gevolg van paalfundering en indirecte schade door heien;
- zettingen en compactie als gevolg van ophoging, voorbelasting of het gewicht van kunstwerken, waardoor de bodemkundige en daardoor archeologische context wordt verstoord of zelfs verdwijnt;
- verlies van stratigrafische informatie;
- verwerking van archeologische artefacten en ecofacten, bijvoorbeeld als gevolg van grondwaterstands daling (permanent dan wel kortstondig);
- opsplitsing van een vindplaats door verschillende beheersmaatregelen en de documentatiemogelijkheden.

Van welke bedreigingen in een concreet geval sprake is, is afhankelijk van het bouwontwerp, de lokale condities en de aard van de archeologische resten. Daarnaast speelt nog een rol dat ook een perfect bouwontwerp toch schade kan veroorzaken aan een vindplaats als gevolg van de wijze waarop het bouwproces verloopt. Tijdelijke (hulp)ingrepen kunnen net zo schadelijk zijn als een permanente ingreep. Bij zeer grote bouwprojecten biedt een op archeologie getoetst uitvoeringsplan uitkomst. Bij alle bouwprojecten kan archeologisch toezicht tijdens de bouw helpen.

### ***Archeologiesparend bouwen in het proces***

Met welke risico's rekening moet worden gehouden bij een specifieke vindplaats, is altijd afhankelijk van de lokale condities en van de voorgenomen bouwingrepen. Bij bouwingrepen valt te denken valt aan de aanleg van rioleringen, kabels en leidingen, onderkeldering en uiteraard, veel voorkomend, heipalen ter ondersteuning van de fundering etc. Maar ook moet gedacht worden aan de grondwaterstand. Grondwater (lees het 'nat' houden van de vindplaats) is het belangrijkste conserverende middel. .

In het algemeen kan worden gesteld dat hoe strenger de eisen zijn voor archeologiesparend bouwen, hoe beter beschermen mogelijk is, terwijl hoe soepeler de eisen worden opgesteld, hoe slechter er wordt behouden. De kans van slagen van duurzaam *in situ* behoud neemt toe met de diepteligging van een vindplaats. De kans op zetting en compactie, ontgraving, roeren en doorwortelen wordt kleiner naarmate de vindplaats dieper ligt. Tevens is dan de kans groter dat het grondwaterregime in tact blijft. Hoe dieper de vindplaats, des te kleiner is de kans dat deze zal lijden onder eventuele veranderingen van de grondwaterstand.

Aan de andere kant kan worden gesteld dat strenge eisen ten aanzien van archeologiesparend bouwen concrete planontwikkelingen kostbaar of soms bijna onmogelijk maken. De eisen die een gemeente opstelt moeten werkbaar, praktisch maar toch ook richting gevend zijn voor een initiatiefnemer. Dat laatste is van belang omdat de initiatiefnemer wel inzicht moet worden verschaft welke richtlijnen de gemeente hanteert zodat willekeur wordt uitgesloten. Daarnaast moet de initiatiefnemer alsnog in de gelegenheid worden gesteld ook te kunnen kiezen

<sup>10</sup> Delen van de hier opgenomen tekst zijn afkomstig van de 'Eisen bouwplan t.b.v. *in-situ* behoud archeologie Rooysestraat 72, te Dreumel. Dit PvE is ten behoeve van de gemeente West Maas en Waal opgesteld door Crevasse Advies (Kockengen).

voor behoud *ex-situ* (= opgraven) in de gevallen waarin hij van mening is dat de eisen ten aanzien van archeologiesparend bouwen onuitvoerbaar zijn.

## Richtlijnen

Welke richtlijnen kan de gemeente West Maas en Waal een initiatiefnemer meegeven wil hij de mogelijkheden van archeologiesparend bouwen verkennen? Hieronder wordt een aantal richtinggevende normen opgesomd die de gemeente aan de initiatiefnemer kan overhandigen. Hierbij zei aangetekend: archeologiesparend bouwen is en blijft maatwerk. Elke situatie (bouwplan, bodemgesteldheid, soort vindplaats, diepte vindplaats) is weer anders en vraagt dus om een individuele afweging en goed overleg tussen gemeente en initiatiefnemer.

Algemene richtlijnen voor archeologiesparend bouwen:

1. Boven het niveau van de sporen en/of vondsten blijft 35 cm ongeroerde en oorspronkelijke grond intact; Uitgangspunt voor *in situ* behoud is een bufferlaag van ten minste 35 cm tussen de aanwezige archeologie en het diepste punt van een ontgraving;
2. Nieuwe kabels en leidingen dienen bij voorkeur in de reeds aangelegde leidingen sleuven te worden gelegd;
3. Funderingspalen worden alleen grondvervangend aangebracht, in plaats van grondverdringend;
4. Indien er sprake is van het aanbrengen van grondvervangende palen overlegt de initiatiefnemer aan de gemeente een palenplan.
5. Een optimaal palenplan is een gewogen plan dat zowel het belang van de archeologie als een optimale, duurzame constructie in zich heeft. Parameters zijn aantal palen, diameter, positie en onderlinge afstand en aard van de palen.
6. Waar sprake is van boomwortels (van levende of gerooide bomen) geldt dat deze niet worden verwijderd uit en niet doorgroeien in het niveau van de sporen en/of vondsten;
7. De gemeente kan eisen dat in een bepaalde straal rondom een bouwlocatie, bijvoorbeeld 100 meter, de grondwaterspiegel noch tijdelijk noch permanent verlaagd mag worden.

Deze algemene richtlijnen zijn niet uitputtend en zijn niet in alle gevallen van toepassing. Het verdient aanbeveling dat de gemeente deze richtlijnen verder uitwerkt en verfijnt zodat de gemeente initiatiefnemers nog beter dan nu het geval is, de kaders kan geven waarbinnen archeologiesparend bouwen kan worden gerealiseerd.

## Bijlage 4 Overzicht vrijstellingsgrenzen provincie Gelderland

Gemeente	AMK-terrein	hist.nederzetting	vw-hoog	vw-middelhoog	vw-laag
Aalten	0 m2 / 40 cm	100 m2 / 40 cm	500 m2 / 40 cm	2500 m2 / 50 cm	5000 m2 / 50 cm
Apeldoorn	niks geregeld	niks geregeld	50 m2 / 35-50 cm	50 m2 / 35-50 cm	50 m2 / 35-50 cm
Arnhem	30 m2 / 40 cm	30 m2 / 40 cm	200 m2 / 40 cm	500 m2 / 40 cm	2000 m2 / 40 cm
Barneveld	0 m2	50/100 m2	250 m2	1000 m2	10.000 m2
Berkelland	0 m2 / 30 cm	30 m2 / 30 cm	100 m2 / 50 30	100 m2 / 30 cm	2500 m2 / 30 cm
Beuningen	0 m2 / 30 cm		100/120 m2 / 30 cm	2000 m2 / 30 cm	2000 m2 / 30 cm
Bronckhorst	0 m2 / 40 cm	100 m2 / 40 cm	500 m2 / 40 cm	2500 m2 / 50 cm	5000 m2 / 50 cm
Brummen	0 m2 / 30 cm	30/100 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	2.500 m2 / 30 cm
Buren	30 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	1000 m2 / 30 cm*	2000 m2 / 30 cm*	100.000 m2 / 0 cm
Culemborg	100 m2 / 30 cm	50 m2 / 30 cm	500 m2 / 30 cm	1000 m2 / 50 cm	geen voorschriften
Doetinchem	0 m2 / 30 cm	0 m2 / 30 cm	100 m2 / 40 30	100 m2 / 30 cm	2500 m2 / 30 cm
Druuten	niks geregeld				
Duiven	30 m2 / 50 cm		500 m2 / 50 cm	5000 m2 / 50 cm	10.000 m2 / 50 cm
Ede	0 m2 / 0 cm	100 m2 / 30 cm	250 m2 / 30/40 cm	1000 m2 / 30/40 cm	geen
Elburg	30 m2 / 30 cm	30 m2 / 30 cm	120 m2 / 30 cm	500 m2 / 30 cm	2500 m2 / 30 cm
Epe	50 m2 / 50 cm	100/500 m2 / 30/50 cm	1000 m2 / 50 cm	2.500 m2 / 50 cm	
Ermelo	0 m2 / 30 cm	50 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	2500 m2 / 30 cm
Geldermalsen	100 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	500/1000 m2 / 30 cm	1000 m2 / 30 cm
Groesbeek	100 m2	100 m2	100/500 m2	100/500 m2	vrij
Harderwijk	50 m2	30m3/30 cm	100 m2	1000 m2	5000 m2
Heerde	50 m2 / 40 cm		100 m2 / 40 cm	1000 m2 / 40 cm	10.000 m2 / 40 cm
Heumen	niks geregeld				
Lingewaal	0 m2 / 30 cm	0/100 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	500 m2 / 30 cm!	5000 m2 / 100 cm
Lingewaard	30 m2 / 30 cm		100 m2 / 30 cm	500 m2 / 30 cm	2500 m2 / 30 cm
Lochem	50 m2 / 50 cm		500 m2 / 40 cm	1000 m2 / 40 cm	geen
Maasdriel	niks geregeld				
Millingen a/d Rijn	niks geregeld				



Gemeente	AMK-terrein	hist.nederzetting	vw-hoog	vw-middelhoog	vw-laag
Montferland	0 m2 / 30 cm	30 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	2500 m2 / 30 cm
Nederbetuwe	0 m2 / 30 cm	30 m2 / 30 cm	500 m2 / 30 cm	2000 m2 / 30 cm	10.000 m2 / 30 cm
Neerijnen	100 m2 / 50 cm	100 m2 / 50 cm	250 m2 / 50 cm	5000 m2	10.0000 m2
Nijkerk	0 m2	100 m2	250 m2	1000 m2	10.000 m2
Nijmegen	0 m2 / 0 cm		30 m2 / 30 cm	1000 m2	
Nunspeet	0 m2	0 m2	120 m2	500 m2	
Oldebroek	50 m2		100 m2	500 m2	2500 m2
Oost Gelre	0 m2 / 30 cm	30 m2 / 30 cm	100 m2 / 50/30 cm	100 m2 / 30 cm	2500 m2 / 30 cm
Oude IJsselstreek	0 m2 / 30 cm	30 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	2500 m2 / 30 cm
Overbetuwe	0 m2 / 30 cm	50 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	500 m2 / 30 cm	2500 m2 / 30 cm
Putten			100 m2	100 m2	
Renkum	30 m2 / 30 cm		200 m2 / 30 cm	500 m2 / 30 cm	2500 m2 / 30 cm
Rheden	0 m2 / 30 cm		100 m2 / 30 cm	250 m2 / 30 cm	vrij
Rijnwaarden	<i>niks geregeld</i>				?
Rozendaal	0 m2		100 m2	100 m2	100 m2
Scherpenzeel	<i>niks geregeld</i>				
Tiel	30 m2 / 30 cm	100 m2 / 50 cm	500 m2 / 30 cm	5000 m2 / 30 cm	10.000 m2 / 30 cm
Ubbergen	0 m2 / 30 cm	50 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	1000 m2 / 30 cm
Voorst	0 m2 / 30 cm	30/100 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	2.500 m2 / 30 cm
Wageningen	0 m2	100 m2	250 m2	1000 m2	10.000 m2
West Maas en Waal	<i>niks geregeld</i>				
Westervoort	0 m2 / 40 cm	30 m2 / 40 cm	200 m2 / 40 cm	2500 m2 / 40 cm	10.000 m2 / 40 cm
Wijchen	100 m2 / 50 cm		500 m2 / 50 cm	5000 m2 / 50 cm	10.000 m2 / 50 cm
Winterswijk	0 m2 / 30 cm	50 m2 / 30 cm	100 m2 / 40 30	100 m2 / 30 cm	2500 m2 / 30 cm
Zaltbommel	30 m2 / 30 cm	30 m2 / 30 cm	100 m2 / 30 cm	2500 m2 / 30 cm	vrij
Zevenaar	0 m2 / 30 cm		200 m2 / 30 cm	2500 m2 / 30 cm	10.000 m2 / 30 cm
Zutphen	5 m2 / 30 cm	10 m2 / 30 cm>	50 m2 / 50 cm	500 m2 / 50 cm	10.000 m2 / 50 cm